

Petar Lubina, OFM
BOGORODICI DJEVICI

Petar Lubina, OFM
BOGORODICI DJEVICI
KNJIŽNICA "MARIJE" - KNJIGA 49

Petar Lubina, OFM

Nakladnik:
Franjevačka provincija Presv. Otkupitelja

Odgovara:
Petar Lubina,
urednik lista "Marija",
Trg G. Bulata 3, 21000 Split

Slog i obrada:
Kamenko Jolić

Tisak:
"Dalmacija-papir" - Split

Naklada:
1000 primjeraka

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Sveučilišna knjižnica u Splitu

UDK

LUBINA, Petar

ISBN

BOGORODICI DJEVICI
IZABRANE MARIJANSKE MOLITVE I. TISUĆLJEĆA

Split, 2005.

Predgovor

Otkako sam g. 1982. imenovan urednikom katoličkoga mjesečnika „Marija“, nastojao sam u svakom broju objaviti po jednu marijansku molitvu. Bili su to plodovi uma velikana duha, svetaca, crkvenih otaca i bogoslovaca. Većinom sam ih nalazio na stranicama inozemnih izdanja marijanskih knjiga, zbirki i časopisa.

Te molitve čitatelji su rado prihvaćali i poticali me da ih nastavim objavljivati. Neki su željeli da ih objedinim u posebnoj knjižici. S tim sam oklijevao, jer sam znao, da je zbirka koja je nastajala samo neznatan dio marijanskoga molitvenog blaga Crkve. Nastavio sam skupljati molitvene izraze hvale i slave nebeskoj Majci, posebno one za koje sam držao da će pomoći našem pučanstvu osnažiti svoju ljubav i odanost prema Majci Gospodinovoj.

U početku sam mislio sve marijanske molitve objaviti u jednoj knjizi. Nakon višegodišnjeg prikupljanja zbirka je postala tako obilna, da sam uvidio kako bi za jednu knjigu bila previelika. U ovoj knjizi donosim tako marijanske molitve iz prvog tisućljeća kršćanstva. Rasporadio sam ih vremenskim slijedom, onako kako su nastajale iz pera svojih tvoraca.

Budući da već postoje antologije suvjetske i hrvatske marijanske lirike, u zbirku nisam uvrstio pjesnička dostignuća pjesnika koji su se usput bavili marijanskom tematikom. Želio sam objaviti one manje poznate ili gotovo nepoznate molitve, koje još nisu ugledale svjetlo dana pod hrvatskim nebom.

Većinu tekstova morao sam prevesti, uglavnom s talijanskoga. Budući da nisam ni pjesnik niti jezikoslovac, da bih mogao izraziti

svu svježinu i dubinu izvornika, ne znači da sam uvijek pogodio pravi hrvatski izričaj. U svakom slučaju, nastojao sam ne iznevjeriti misao njihovih tvoraca koji su živjeli u davnoj prošlosti i njegovali ukrasni govor. Svjestan sam tako da i ovo djelo ima svojih nedostataka. Poneke sam molitve mogao bolje i savršnije pretočiti na jezik nam hrvatski ili pak dati opsežniji uvid u povijesne i vjerske prilike u kojima su nastajale. U svemu me pak vodila ljubav prema Isusu i njegovoj majci Mariji, kao i želja da i hrvatski vjernici osjete dio ljepote bogate crkvene baštine. Pa ako sam u tomu bar donekle uspio, onda moj trud nije bio uzaludan.

Neznatna "službenica Gospodnja" (Lk 1, 38) i danas je u službi Kristova djela, Kći Sionska i u naše dane sabire raspršenu djecu Božju. Bit će mi drago ako ova zbirka posluži kao mala škola molitve i duhovna hrana kršćanima u narodu Hrvata koji u svojoj „Najvjernijoj Odujetnici“ prepoznaje i „Početak boljeg svijeta“ te u priloženim molitvama nađe nadahnuća za svoje sretnije i blagoslovljenije sutra.

Stoga, poštovani čitatelju, uzmi i čitaj! Ili, bolje rečeno, uzmi i moli! Ovu knjigu ne možeš čitati na dušak. Zaviri u nju bar jednom na dan. A onda se zaustavi i moli, razmišljaj o pročitanome i moli svojim riječima. Moli onako kako te Duh nadahne, moli srcem.

Fra Petar Lubina

U Splitu, o 150. obljetnici dogme
Bezgrešnog Začeca Marijina

Uvod

*"U tisuću te gledam slikâ
O, Marijo, sav očaran,
Al' nikom izraz tvoga lika
Ko mojoj duši nije znan."*

(Novalis [Friedrich von Hardenberg], *Werke und Briefe*, izd. V. A. Kelletat, München 1962., 102., preveo G. Krklec)

Zbirka molitava bl. Djevici Mariji koju držiš u rukama plod je višestoljetnoga molitvenog iskustva sveopće Crkve. Izrasla je iz srca koje vjeruje, usklik je zahvale i hvale te vapaj u tjeskobi. Ove molitve zajedno s Majkom Gospodinovom veličaju Boga za sve što je učinio za svoj narod, što je učinio za svoju „neznatnu službenicu“ (Lk 1, 48) i za ono što je po njoj učinio i čini za kršćane svih vremena.

Te molitve nastajale su tijekom duge povijesti Crkve i kršćanstva. Zanosu su uma i srca koji biranim riječima veličaju ulogu Majke Gospodinove u povijesti spasenja, a sadrže izraze pobožnosti koji je na pjesnički način veličaju zbog njezina bogomajčinstva. Sva Gospina veličina dolazi od Isusa Krista, Sina Božjega i Sina čovječjega. Svojim pristankom ona je omogućila Kristu da postane čovjekom, da nas po tajni svoga utjelovljenja, smrti i uskrsnuća, oslobodi od grijeha i privede u zajedništvo s Bogom. Zbog toga su i marijanske molitve u konačnici molitve Bogu, one veličaju Boga zbog djela otkupljenja.

Od davnina vjernički je vapaj presvetoj Bogorodici hranio kršćanske duše, a bivao je jači i glasniji kako su se mijenjale životne radosti i tjeskobe. Tijekom stoljeća kršćani zazivaju Majku Gospodinovu, povjeravaju joj sebe, sv-

oju životnu sudbinu, sudbinu svoje obitelji i domovine. Njoj se obraćaju neznatni i učeni, bogati i siromasi, oni koji vjeruju i oni koji traže.

Moliti s Marijom

Prva zajednica kršćana sastaje se na molitvu u iščekivanju Duha Svetoga. Kako izvješćuju Djela Apostolska, u prvoj zajednici prisutna je i Isusova Majka (Dj 1,14). Na početku svog puta s Bogom, ona je osjetila silu Duha Božjega. Združena s učenicima moli za njegov ponovni dolazak. I po Marijinoj molitvi preobražava Duh uskrsnulooga Krista plašljive učenike u neustrašive svjedoke vjere. Majka Isusova moli s apostolima i učenicima, sjedinjuje se u molitvi s prvom Crkvom, ali i s Crkvom svih vremena i svih krajeva. Marija moli i u hrvatskoj Crkvi i s Crkvom u Hrvata za dolazak kraljevstva Božjega, za pobjedu pravde i mira, za slogu i jedinstvo dragog joj puka.

Majka Isusova uzor je žene moliteljice. Na svadbi u Kani povjerava svome Sinu konkretnu potrebu mlade obitelji. Svjestan svoga mesijanskog poslanja, Isus utvrđuje njezinu zadaću vjernice. Kako onda u Kani, tako i danas u Crkvi Majka Isusova povjerava svome Sinu potrebe njegovih sljedbenika koji su izloženi svakodnevnim patnjama i potrebama. Time ona pokazuje svoju zauzetost za nas i naše konkretne molbe. I danas tako svima nama poručuje: „Što vam god rekne, učinite!“ (Iv 2, 5).

U Duhu Svetomu, koji nas u molitvi sjedinjuje s Kristom, naša je molitva u zajednici vjernika povezana s molitvom Majke Isusove. Ona je „savršena moliteljica“. Svojim odgovorom na Božji poziv, svojim pristankom da bude Majka Sina Božjega ona je omogućila, da, prema Božjem planu, budu uslišane želje

njezina Sina (*Otkupiteljeva Majka*, 13). Marijin odgovor na Božji poziv prva je i prava kršćanska molitva.

U Majci Gospodinovoj sjedinjuju se vjera i molitva. Ona je blažena, jer je povjerovala, pralik je svih onih koji vjeruju i s pouzdanjem mole. To se već naslućuje u Elizabetinoj pohvali: „Blago tebi što si povjerovala, da će se ispuniti što ti je rečeno od Gospodina“ (Lk 1, 45). Vjerovati znači otvoriti se Božjoj, Isusovoj riječi, tu riječ prihvatiti, u nju se pouzdati i po njoj živjeti. Ili, kako je to zapisano u Evandjelju po Luki: oni koji vjeruju to su „oni koji čuju riječ, i čuvaju je u dobru i plemenitu srcu i rode rod zbog ustrajnosti“ (Lk 8, 15).

Prema svetopisamskim svjedočanstvima, to je činila i Majka Isusova. Zbog toga Isus prihvaća hvalu žene iz puka: „Blago utrobi koja te nosila i prsima koje si sisao“ (Lk 11, 27) kad pokazuje u čemu je pravo blaženstvo: „Većma blago onima koji slušaju riječ Božju i drže je“ (Lk 11, 28). Prema tim svjedočanstvima, Marija je položila ispit vjere, pokazala se kao vjerna učenica Kristova, ona koja sluša Božju Riječ i provodi je u život: „Evo službenice Gospodnje, neka mi bude po riječi tvojoj“ (Lk 1, 38).

Moliti Mariju?

Molitva Majci Gospodinovoj od davnina je sastavni dio kršćanske molitve. U bogosloveskim krugovima, posebno onima koji su osjetljivi za jedinstvo kršćana, postoje razmnoženja o tomu smijemo li se u molitvi izravno obraćati Majci Isusovoj. Prema njihovu mišljenju, kršćanska molitva upućuje se najprije Bogu, izvoru svega dobra, jedinom koji je dostajan hvale, slave i blagoslova. Ta molitva upravlja se Bogu po Isusu Kristu u Duhu

Svetomu. Majka Isusova ljudsko je stvorenje, jedna od nas, i molitva njoj ne bi bila svetopisamski utemeljena, ni bogoslovski obrađena.

Da taj stav ne odgovara predaji Crkve i iskustvu vjernika, svjedoči i ova zbirka, koja vrvi molitvama Mariji, zapravo je puna pohvala Bogu zbog Majke Isusove. Ona je donijela svijetu Otkupitelja, u svoje krilo prihvatila Onoga kojega sav svemir ne može obuhvatiti. Duhom je ispunjena i "milosti puna", od Boga odabrana, voljena i zamilovana. Hvala njoj upravljena zapravo je molitva i hvala Bogu Stvoritelju, Otkupitelju i Posvetitelju. Dakle, nema mjesta bojazni da bi molitva Majci Gospodinovoj mogla potisnuti molitvu koju upravljamo Bogu po Isusu Kristu u Duhu Svetomu. Tijekom povijesti, Božji miljenici, bogati u iskustvu Boga, njegovali su istinsku pobožnost prema bl. Djevici Mariji. Molitva njoj i njima je pomogla da još snažnije dožive svoje zajedništvo s Bogom.

Malobrojna novozavjetna svjedočanstva ističu izvanrednu ulogu Majke Gospodinove u djelu spasenja. Pri navještenju Anđeo Gospodnji kliče joj: „Raduj se, milosti puna... našla si milost kod Boga“ (Lk 1, 28-35). Marija je Božja miljenica, njegova odabranica. Zasluži posebnu pozornost, koja se očituje i u prvotnoj zajednici koje vjera je izražena u Elizabetinim riječima: „Blagoslovljena si ti među ženama i blagoslovljen plod utrobe tvoje! Odakle mi da majka Gospodina moga dolazi k meni? ... Blago onoj koja povjerova da će se ispuniti ono što joj je rečeno od Gospodina“ (Lk 1, 42-45). Elizabetinu klicanju pridružuje se i žena iz puka koja, zadivljena Isusovim djelima, kliče: „Blago utrobi koja te nosila i prsima koje si sisao!“ (Lk 11, 27). Ti izrazi hvale izvlače Majku Gospodinovu iz njezine

skrivenosti. Pohvale Majci proizlaze iz hvale upućene Sinu. Te evanđeoske riječi potvrđuju da se hvala Majci Isusovoj pretvara u hvalu Bogu. Po Mariji se veliča Bog i djelo koje je u njoj izveo.

Govor o bl. Djevici Mariji tijekom stoljeća napreduje i usavršava se te ona vjerničkom puku postaje sve bliža. U njoj vjernik prepoznaje ne samo Majku Gospodinovu i Vazdadjevicu nego i svoju dobru Majku, vjernu Pomoćnicu, moćnu Zagovornicu, Majku milosrđa... U vjerničkoj zajednici nastaju tako različiti molitveni oblici, dulji i kraći, obilniji i sažetiji, više ili manje slatkorječivi... Tijekom stoljeća postali su svojinom opće Crkve. Ušli su u molitvene zbirke, bogoslužne knjige i molitvene priručnike. Kako su počeli stvarati nove molitvene obrasce u ranom srednjem vijeku crkveni pisci i bogoslovci, tako su nastavili i toliki drugi tijekom povijesti, sve do naših dana u kojima papa Ivan Pavao II. zadivljuje svijet svojim posvetnicama. Tako Crkva danas posjeduje veliko marijansko molitveno blago, od kojega ćete dio naći i u ovoj knjizi.

U tisuću slika

Iz ove zbirke molitava izranja bl. Djevica Marija prikazana u stotinu slika i boja. Poput citiranog Novalisa, velikani uma i duha pokušali su ocrtati njezinu osobu i ulogu u povijesti spasenja, približiti vjernicima lik one koja je remek-djelo Božje milosti, zalog njezine ljubavi prema svemu stvorenom. Marijin lik toliko je bogat da ga je riječima gotovo nemoguće izreći. I ovdje se obistinjuje ona poznata izreka: „Više od riječi, kaže pjesma.“ Molitve u ovoj zbirci plod su vjere i pobožnosti. Nastajale su iz vjerničkog iskustva, rasle iz vjere naroda Božjega. Izraz su onoga što je

vjerovala i molila zajednica Isusovih sljedbenika, iskaz poštovanja prema Majci Gospodinovoj. To su ushiti duha i srca koji su nastajali u dugoj predaji i vjerničkom iskustvu kršćana svih vremena. Ponekad su to kratki zazivi za pomoć, zanosi divljenja pri razmišljanju o Božjem otajstvu i njegovoj brizi za čovjeka. Drugi put to su dijelovi homilije ili govora crkvenog oca ili pisca, koji nisu žalili truda da dokažu stvarnost Kristova čovještva, istinitost njegove ljudske naravi.

Ponekad su to prigodne molitve, nastajale uz blagdane Majke Gospodinove, uz događaje vezane uz otajstvo Isusa Krista i njegovo djelo otkupljenja. Ako je crkveni otac pohvalu Bogorodici uklopio u svoj govor, znak je to da su ti obrasci bili u uporabi među kršćanskim pukom onoga vremena. Govornik se izražavao slikovitim jezikom. Tražio je svetopisamske slike i osobe kako bi svojim slušateljima što bolje predočio lik Bogorodice Djevice. Upotrebljavao je vrsne slike iz života ili iz prirode da bi na slikovit način orisao njezinu izvanrednost.

Sve molitve ove zbirke potječu iz vremena još uvijek nepodijeljene Crkve. U njima dolazi do izražaja bogatstvo izričaja, ukrasni, kićeni govor. Tu je raskošnost istočnjačkog iskaza kao i trijeznost kršćanskog Zapada. Kršćanski Istok uvijek je novim izrazima hvalio Bogorodicu. Upotrebljavao je nebrojene usporedbe kojima predočuje Majku Gospodinovu i njezinu ulogu u povijesti spasenja. Upravo je Istočna Crkva bogata u svojim izražajima pobožnosti u svojim liturgijskim oblicima, raskošna u svojim molitvama.

Jedna je od glavnih tema molitava iz prvog tisućljeća otajstvo utjelovljenja Sina Božjega. I tu se vidi kristocentričnost marijanske molitve, njezina usredotočenost na Krista. Djevi-

ca iz Nazareta omogućila je utjelovljenje Sina Božjega i dokaz je Kristova čovještva. Stvarnost njegova rođenja bila je važna da se utvrdi istina o Kristu, Sinu Božjemu i Sinu čovječjem, stvarnost njegove ljudske naravi, istinitost njegove muke, smrti i uskrsnuća.

Majka života

Divne su slike i usporedbe kojima je nazvana Majka Isusova. Te molitve pune su svetopisamskih likova i slika koji označuju bl. Djevicu Mariju i njezinu ulogu u Crkvi. Uspoređena je Marija tako s Jakovljevim ljestvama koje od zemlje sežu do vrha neba. Ona povezuje nebesku i zemaljsku stvarnost, put je spasenja i uspon prema nebu. Ljestve niz koje se Bog spustio na zemlju, most koji sa zemlje vodi u nebo. Štap Aaronov, mladica iz Jišajeva panja, gorući grm, drvo života, svijetli oblak, žezlo Davidovo, pečat Staroga i Novoga zavjeta, škrinja svetosti, zlatno runo koje sadrži Krista, manu nebesku.

Majka Isusova šator je Svevišnjega, pismo Očevo, ložnica Velikoga kralja, živi hram, prebivalište Riječi, škrinja Duhom pozlaćena, alabastar svetog pomazanja, zlatna posuda za nebesku manu. Ona je zdenac žive vode, vrelo života, nikad presahli studenac, žezlo Riječi Božje, baklja neugasiva. Njiva je Gospodinova koja rađa vrsnim plodovima. Glina je lončareva, svijećnjak koji drži svjetiljku Riječi. Bog je zavolio njezinu ljepotu koja izvire iz nutrine njezina bića. Rese je uzdržljivost, blagost, strpljivost, gostoljubivost, nevinost, revnost, bogobojaznost, ljubav, nada, sućut i dobrohotnost.

Marija je radost prorokâ, veselje anđelâ, kruna djevičâ. Svjetlo je svim stvorenjima, luka brodolomcima, zaklon osvježenja, mjesto počinka, utočište života. Izvor je života svim

smrtnicima, uskrsnuće Adamovo, otkupljenje Evino. Liječi Evinu bol, briše suze žalosnih, tješi nevoljne, oslobađa zarobljene, mlijekom milosrđa hrani gladne, litalice privodi na put života. Stablo je ploda besmrtnoga, cvijet ljepote uskrsnuća, zora dana koji ne poznaje zalaska, litica života iz koje izvire voda besmrtnosti, kupka čiste misli, čaša radošti, rosna dolina, rijeka mira i milosti.

Izvor je neiscrpna veselja, zajednička radost otkupljenih. Nada je zemlje, temelj preporoda, ures stoljećâ. Moliteljica prava po kojoj smo upoznali Gospodina našega Isusa Krista. Radionica Božjeg spasenja, vrata raja, majka Dobrog Pastira, kuća duhovnih ovaca, riznica blagoslova, uzrok radosti čitavomu svijetu. Ljubavlju sudjeluje da se Crkvi rode novi vjernici.

Usporedbe i slike kojima je predočena Majka Gospodinova prisutne su ne samo u prvom tisućljeću kršćanstva. Molitelji srednjega vijeka i novoga doba često sežu za svetopisamskim slikama kako bi opisali jedinstvenost Službenice Gospodnje. Zaokupljeni problemom smrti i suda, svjesni osobne grešnosti, srednjovjekovni stvaraoci upravljaju žarke molitve Majci Gospodinovoj da zagovara za njih „sada i na času smrti“. Na taj način prenose naglasak sa zajedničkoga na pojedinačno. Suvremena marijanska molitva više je osobna negoli zajednička, ali to ne znači da je izgubila na svojoj svježini i aktualnosti. O tomu više u drugom svesku izabranih marijanskih molitava.

Hvalospjev MARIJIN

(I. st.)

Riječi su to od svetopisamskih dijelova, a nadahnute hvalospjevom Samuelove majke Ane. Evanđelist Luka našao ih je u prvoj kršćanskoj zajednici u Jeruzalemu i stavio u usta bl. Djevice Mariji.

Veliča

Veliča * duša moja Gospodina
i klikće duh moj * u Bogu mome Spasitelju,
što pogleda na nezatnost službenice svoje:
* odsad će me, evo, svi naraštaji zvati
blaženom.

Jer velika mi djela učini Svesilni, * sveto je
Ime Njegovo.

Od koljena do koljena dobrota je Njegova *
nad onima što se njega boje.

Iskaza snagu mišice svoje * rasprši oholice
umišljene.

Silne zbacila s prijestolja, * a uzvisila nezatne.
Gladne napuni dobrima, * a bogate otpusti
prazne.

Prihvati Izraela, slugu svoga, * kako obeća
ocima našim:

spomenuti se dobrote svoje * prema Abrahamu
i potomstvu njegovu do vijeka.

(Lk 1, 46-55)

NAJSTARIJA MOLITVA GOSPI

(III. st.)

Pronađena je početkom XX. st. u pjesku u Egiptu, zapisana grčkim jezikom na papirusu iz III. st. i pribavljena g. 1917. za John Rylands Library u Munchesteru, gdje se i danas čuva.

Pod tvoju obranu

Pod tvoju se obranu utječemo,
sveta Bogorodice,
ne odbij nam molbe u potrebama našim,
nego nas od svih pogibli uvijek oslobodi,
Djevice slavna i blagoslovljena.

*(Egipatski papirus, br. 4470; Horologion, Roma 1937.,
231-232)*

DREVNA MOLITVA GOSPI

(III. ili IV. st.)

Pronađena u Egiptu, upisana na terakoti. Potječe iz III. ili IV. st., a nadahnjuje se na Anđelovu pozdravu Mariji.

Ti nadilaziš svaku hvalu

O Djevice bezgrešna,
Majko Božja, puna milosti,
onaj kojega si ti rodila, Emanuel,
plod je tvoje utrobe.
U svome materinstvu
ti si hranila sve ljude.
Zaslužuješ svaku hvalu i slavu.
Pozdravljam te,
Majko Božja,
radosti anđelâ,
jer ti nadvisuješ u punini ono
što su o tebi rekli proroci.
Gospodin je s tobom:
ti si dala život Spasitelju svijeta.

Grgur ČUDOTVORAC

(†oko 270.)

Rođen oko 213. godine. Učenik Origenov, biskup u Neocezareji (danas Niksav na Crnom moru). Sačuvani mu brojni spisi. Od njega je i navodna prva kršćanska autobiografija.

Ti, odsjaju Svjetla

Ti, odsjaju svjetla
u carstvu Duha,
u tebi se proslavlja Otac
koji nema početka
i kojega te sila osjenila.

U tebi se proslavlja Sin
koga si u svome tijelu nosila.

U tebi se časti Duh Sveti
koji je u tvome tijelu proizveo
rođenje velikoga Kralja.

Po tebi, prebježena,
svijet spoznaje
u biti jedno, presveto Trojstvo.

(M. Crvenka, *Schönste Mariengebete*, Neuffen 1999., 6.)

Sv. Atanazije ALEKSANDRIJSKI

(†373.)

Rođen oko g. 295. u Aleksandriji (Egipat) gdje je i umro. Patrijarh, crkveni naučitelj, prozvan "Veliki". Protjeravan zbog pravovjerja. Branitelj Marijina djevičanstva. "Theotokos" spominje 12 puta.

Tvoja slava nadvisuje stvoreno

O, Djevice,
tvoja slava nadvisuje sve stvorene stvari.
Što se može usporediti s tvojom
plemenitošću, o Majko Boga Riječi?

S čime ću te usporediti,
o Djevice,
u svemu stvarlačkom djelu?
Uzvišeni su anđeli Božji i arkandeli,
a koliko ih ti tek nadvisuješ, o Marijo?

Anđeli i arkandeli
služe sa strahopoštovanjem
Onome koji prebiva u tvojoj utrobi,
i ne usuđuju se govoriti;
ti, naprotiv, s Njime govoriš slobodno!

Kažemo kako su kerubi uzvišeni,
a ti si uzvišenija od njih:
kerubi podržavaju prijestolje Božje,
a ti podržavaš samoga Boga
u svojim rukama.

Serafi su nazočni pred Bogom,
a ti si nazočnija od njih:
serafi pokrivaju lice svojim krilima
jer ne mogu gledati savršenu slavu,
a ti ne samo da promatraš lice Njegovo
nego ga miluješ i dojiš Njegova sveta usta.

(*Lodi alla Madonna*, EP, Roma 1979., 22)

Sv. Efrem SIRIJSKI

(†373.)

Đakon, crkveni naučitelj i jedan od najvećih pjesnika Sirijske Crkve. Rođen oko g. 306. u Nisibi. Djelovao u svojoj domovini i Edessi, gdje je osnovao bogosloviju. Napisao prvu Gospinu tužaljku.

Zazivajmo je blaženom

Dodite,
zazivajmo blaženom Mariju,
onu siroticu
koja postade bogatom zbog Sina Kraljeva!
Veliko je njezino blaženstvo,
udvostručen je njezin spomen
te je svi narodi hvale.

Marija reče:

”Blaženom će me zvati svi naraštaji
zbog Onoga kojega sam rodila!”

I ja ću je zvati blaženom
jer me je pozvala,
a i to je znak ljubavi, o izabrani.

Uistinu je blažena ona
koja je bila izabrana da postane
Majkom roditelja svega,
i dala je da doji mlijeko uzdržavatelj svega:
blagoslovljen Onaj
koji je boravio u njoj
kao osloboditelj svega i svijetu!

Blažena ona
koja je bila za svijet izvor
koji je izlio sva kolika dobra:
iz nje je izbilo svjetlo za sva stvorenja,
nju neka zazivaju blaženom svi naraštaji!

(Madre di Dio, 2/1980., 13)

Himan Mariji

Zdravo, pjesmo kerubâ i hvalo anđelâ.
Zdravo, mire i radosti roda ljudskoga.
Zdravo, vrte užitaka;
zdravo, drvo života.

Zdravo, obrano vjernika
i luko brodolomaca.

Zdravo, opozive Adamov;
zdravo, otkupe Evin.

Zdravo, vrelo milosti i besmrtnosti.

Zdravo, hrame presveti;
zdravo, prijestolje Gospodinovo.

Zdravo, o čista,
koja si zgnječila glavu zmajevu
strovaljujući ga u ponor.

Zdravo, utjeho žalosnih;
zdravo otkupe prokletstva.

Zdravo, Majko Krista,
Sina Boga živoga,
kojemu doliči slava,
čast,
klanjanje i hvala,
sada i u vijeke
i na svakom mjestu.
Amen i uvijek!

*(Maria Ausiliatrice, Torino, 1/1999., 23; Lodi alla
Madonna, EP, Roma 1979., 28)*

Presveta Bogorodice

Presveta Bogorodice,
milosti puna,
moja Gospodarice!

Ti si neizmjereno more milosti i blagoslova!

Ti si djeliteljica svih milosti i darova.

Ti si
po Presvetom Trojstvu naša Gospodarica,
po Duhu Tješitelju naša utjeha,
po Kristu posredniku naša posrednica.

Ti si otrla sve suze s lica Zemlje.

Ti si ispunila stvorenja bogatim darovima.

Ti si pripravila nebesku radost.

Nas zemaljske ti si spasila.

Neokaljana,
mi vjerujemo da nam sva čast,
slava i svetost
dolaze po tebi i da će nam
po tebi uvijek dolaziti.

U tebi,
punoj milosti,
raduje se sve stvorenje.

Grgur NISENSKI

(IV. st.)

Bazilijev brat, biskup i crkveni naučitelj. Od g. 371. biskup u Nissi, a g. 380. postaje metropolit Sebaste. Borac protiv arijevtva koje je nijekalo Kristovo božanstvo, plodan pisac djela u obranu kršćanske vjere.

Zdravo, milosti puna

Anđeo dođe k Mariji i reče:

”Zdravo, milosti puna!”

Odmah uzdiže službenicu
i postupa s njome kao s gospođom,
jer je postala Majkom Gospodinovom.

Zdravo, milosti puna!

Tvoja pramajka Eva,

ne slušajući,

bila je osuđena roditi sinove bola.

Međutim, tebe je pozvao da se raduješ.

Ona je rodila Kaina i s njime zavist i smrt.

Ti, naprotiv, rađaš Sina

koji je za sve vrelo života nepokvarljiva.

Zdravo, dakle, i raduj se!

Zdravo, zgažena je zmijina glava.

Zdravo, milosti puna!

Jer prokletstvo ima kraj,

pokvarenost je razriješena,

žalost je prestala, radost je procvala,

ostvario se radosni navještaj prorokâ.

Duh Sveti prethodno te je najavio

govoreći preko Izajinih usta:

”Evo, djevica će začeti i roditi sina” (Iz 7, 14).

Ti si ta djevica.

Zdravo, dakle, puna milosti!

Svidjela si se Onome koji te stvorio...

Svidjela si se Onome koji uživa

u ljepotama duša;

našla si zaručnika koji čuva

i ne oskvrnjuje tvoga djevičanstva;
našla si zaručnika koji je,
iz velike ljubavi,
htio postati tvoje dijete.

Gospodin je s tobom!
U tebi je i na svakom mjestu,
s tobom je i od tebe...

Sin u krilu Očevu,
Jedinorođeni u tvojoj utrobi,
Gospodin, na način koji On sam zna,
sav u svima i sav u tebi!

Blagoslovljena si ti među svim ženama!
Jer si uzor svim djevicama,
jer si bila dostojna ugostiti Gospodina,
jer si prigrlila Onoga koji je toliko velik,
da ga nijedna stvar na svijetu
ne bi mogla obuhvatiti,
primila si Onoga koji sve ispunja sobom,
jer si postala mjesto
na kojemu se ostvaruje spasenje,
jer si bila kola koja su uvela Kralja u život,
jer si se pokazala kao blago,
kao duhovni biser.

Blagoslovljena ti među ženama!

*(Iz Homilije o Navještenju, PG, 62, 765-766; Lodi alla
Madonna, EP, Roma 1979., 24-26)*

Sv. Ćiril JERUZALEMSKI

(315. - 387.)

*Rodom Jeruzalemac, biskup u rodnom gradu i
crkveni naučitelj. Branitelj Kristova božanstva
protiv arijevtva, zbog čega je bio oklevetan i
progнан (16 godina) u Tarz. Gorljiv dušobrižnik i
vrstan kateheta.*

Zdravo, Marijo, Majko Božja

Zdravo, Marijo, Majko Božja,
Štovano i čašćeno blago svega svijeta,
svjetlo koje se nikad ne gasi,
od tebe je rođeno Sunce pravde.

Zdravo, Marijo,
prebivalište Onoga,
kojega nikakvo mjesto ne može sadržavati,
učinila si da raste klas,
koji neće nikad usahnuti.

Po tebi su pastiri slavili Boga.

Po tebi je, u Evanđelju,
blagoslovljen Onaj
koji dolazi u ime Gospodnje.

Po tebi je Trojstvo proslavljeno.

Po tebi se raduju nebesa.

Po tebi je sav svijet
napokon upoznao Istinu.

Po tebi je jedini Sin Božji učinio
da se Njegovo svjetlo zablista nad onima,
koji bijahu u tami i sjeni smrtnoj.

Kako ćemo dostojno pjevati o tvojoj slavi,
o Majko Božja,
kako ćemo slaviti tebe,
po kojoj se sva zemlja probudila oda sna!

Zdravo, Marijo, Bogorodice!

Zdravo, Marijo, Bogorodice,
zbog koje proroci prorokovahu,
pastiri pjevahu s anđelima hvale Bogu
izgovarajući onaj ustreptali himan:
Slava na visini Bogu,
a na zemlji mir ljudima dobre volje.

Zdravo, Marijo, Bogorodice,
zbog koje anđeli pjevaju u zborovima,
arkandeli se vesele
pjevajući veličanstvene himne.

Zdravo, Marijo, Bogorodice,
zbog koje se mudraci klanjaju,
vođeni sjajnom zvijezdom.

Zdravo, Marijo, Bogorodice,
zbog koje su
dvanaestorica apostola izabrani ukras.

Zdravo, Marijo, Bogorodice,
zbog koje se Ivan,
već u utrobi majčinoj,
veselio i poklonio
obasjan trajnom svjetlošću.

Zdravo, Marijo, Bogorodice,
po kojoj dođe milost o kojoj govori Apostol:
"Ukaza se milost Božja svim ljudima."

Zdravo, Marijo, Bogorodice,
po kojoj dođe prava svjetlost,
Gospodin naš Isus Krist,
koji je rekao u Evandjelju:
"Ja sam svjetlo svijeta!"

Zdravo, Marijo, Bogorodice,
po kojoj svijetli svjetlo onima
koji sjede u tminama i sjeni smrtnoj.

(Marija, 3/1963., 92)

Sv. Ambrozije MILANSKI

(+397.)

*Biskup i crkveni naučitelj. Rođen oko g. 339. u
Trijeru. Nakon očeve smrti živi u Rimu. Kao
pravnik u Milanu, gdje ga kao katekumena g.
374. biraju za biskupa. Ostavio brojne spise.*

Vrata velikoga Kralja

O, slavna među djevicama,
najviša među zvijezdama!

U svome krilu nosiš malahna,
Onoga koji je tvoj Stvoritelj.

Što nam nesretna Eva oduze,
ti nam vraćaš svojim svetim Plodom.

Ti otvaraš vrata raja
da u nj mogu ući ubogari.

Ti si Vrata velikoga Kralja
i sjajna kuća svjetlosti.

Okupljeni narodi,
dajte hvalu Bogu
radi života koji nam darova po Djevici!

Sv. Epifanije SALAMINSKI

(†403.)

Rođen oko g. 315. u Palestini, monah u Egiptu i od g. 368. biskup u Salamini na Cipru. Prvi govori o Marijinu zemaljskom završetku. Nazivaju ga "naučiteljem marijanskog šovanja".

Sjajni oblače

O, blažena Djevice,
nebo,
hrame
i prijestolje božanstva:
Ti posjeduješ Krista,
ono sunce što sja na nebu
i nad zemljom.

Sjajni oblače,
koji si, poput munje,
s neba spustio samoga Krista
da obasja svijet.

Oblače nebeski,
koji si učinio
da s neba siđe u svijet
grmljavina Duha Svetoga,
skrivena u tebi;
koji si učinio da se rosa Duha Svetoga
spusti na zemlju,
te proizvede bujni plod vjere.

Sv. Jeronim STRIDONSKI

(347. - 420.)

Crkveni naučitelj, govornik, filolog, prevoditelj Sv. pisma na latinski (Vulgata). Rođen u Stridonu (Dalmacija), učio u Rimu, tajnik pape Damaza I., povukao se u Betlehem. Jedna od najznamenitijih ličnosti u Crkvi.

Mariji roda našega

"Neka te slave narodi, Bože,
svi narodi neka te slave."

Rekli smo jednom
i niste nas poslušali;
ponavljamo vam da kličete...

Zašto to uporno govorimo?

"Zemlja je dala svoj urod."

Zemlja: sveta Marija,
koja potječe iz naše zemlje
i iz našega roda...

Ta zemlja dala je svoj plod,
nalazi u Sinu što je izgubila u Edenu.

"Zemlja je dala svoj urod."

Najprije je dala cvijet...

Cvijet je postao plod da ga blagujemo,
da se njime hranimo...

Sin rođen od Djevice,
Gospodin od sluškinje,
Bog od čovjeka,
Sin od Majke,
plod od zemlje.

*(Iz Traktata o psalmu LXVI., Lodi alla Madonna, EP,
Roma 1979., 36)*

Sv. Augustin

(354. - 430.)

Biskup i crkveni naučitelj, propovjednik i jedan od najvažnijih crkvenih otaca i pisaca. Rođen u Tagasti (Sjeverna Afrika). Stiže g. 384. u Milano, sluša Ambrozijeve propovijedi, obraća se i krsti.

Vjerom začela i rodila

Tko si ti koja si tolikom vjerom začela
i skoro ćeš postati majkom?

Kako si to zavrijedila?

Onaj koji te stvorio,

hoće li se od tebe roditi?

Odakle ti dolazi toliko dobro?

Ti si djevica, ti si sveta,

učinila si zavjet;

ali ako je mnogo koliko si zaslužila,

uistinu je mnogo više što si primila!

Kako si to zaslužila?

U tebi se utjelovljuje Onaj koji te stvorio:

oblikuje se u tebi preko Onoga

zbog koga ti postojiš, Riječ Božja,

kojom je bilo stvoreno nebo, zemlja i sve;

Riječ, koja ne prestaje biti Bog,

uzima u tebi čovječju narav,

postaje čovjekom...

Kad bi začet, nađe te djevicom;

kad se rodi, ostavi te djevicom.

Čini se neumjesnim da pitam Djevicu

i na neki način ometam njezinu skromnost.

Ali, iako se crveni, Djevica mi odgovara:

"Pitaš odakle mi dolazi toliko dobro?..."

Slušaj pozdrav Anđelov

i vjeruj u spasenje koje dolazi iz moga krila.

Vjeruj Onomu kojemu sam vjerovala."

(Iz Govora 291, 6; PL, 38, 1319; Lodi alla Madonna, EP, Roma 1979., 50; Testi mariani del primo millennio, III. Padri e altri autori latini, Città Nuova Editrice, Roma 1990., 375-376)

Pralik Majke Crkve

Vječna ženo,

ti majko i djevice,

ti si tijelom i dušom

majka naše glave i Spasitelja,

majka svih udova Kristovih.

Svojom si ljubavlju sudjelovala

u rađanju vjernika u Crkvi.

Ti si jedina među ženama Majka i Djevica.

Majka i Djevica Kristova.

Ti si sjaj i ljepota zemlje,

o Djevice,

ti si zauvijek slika svete Crkve.

Po ženi smrt,

po ženi život,

po tebi, o Majko Božja.

(M. Crvenka, Schönste Mariengebete, Neuffen 1999., 7)

Sv. Ćiril ALEKSANDRIJSKI

(380. - 444.)

Aleksandrijski monah, zatim biskup i crkveni naučitelj. Branitelj Kristova božanstva i čovječstva protiv arijevstva i nestorijanizma. Posebno se istaknuo g. 431. na Efeškom saboru. Ostavio brojne spise i rasprave.

Pohvala Mariji Bogorodici

Pozdravljam te, Marijo,
predragocjeno blago zemlje,
pozdravljam te, Marijo, bezgrešna golubice;
pozdravljam te, Marijo, svjetiljko neugasiva.
Iz tebe se rodilo Sunce pravde.

Pozdravljam te, Marijo,
mjesto Onoga koji je neobuhvatljiv,
ti si prihvatila Jedinorođenoga Boga Riječ
i bez oranja i sijanja učinila si
da izraste klas netrunjivi.

Pozdravljam te, Marijo Bogorodice,
zbog koje proroci prorokovahu
i pastiri pjevahu s anđelima hvale Bogu
izgovarajući onaj veličanstveni himan:
"Slava na visini Bogu,
a na zemlji mir ljudima dobre volje" (Lk 2, 14).

Pozdravljam te, Marijo Bogorodice,
zbog koje anđeli pjevaju u zborovima,
arkandeli se vesele
pjevajući veličanstvene himne.

Pozdravljam te, Marijo Bogorodice,
zbog koje se mudraci klanjaju,
nakon što ih je
sjajna zvijezda dovela u špilju.

Pozdravljam te, Marijo Bogorodice,
zbog koje je bilo uzdignuto
dostojanstvo dvanaestorice apostola.

Pozdravljam te, Marijo Bogorodice,
zbog koje se Ivan, već u utorbi majčinoj,

radovao i poklonio
obasjan trajnom svjetlošću (usp. Lk 2, 41).

Pozdravljam te, Marijo Bogorodice,
po kojoj u svijet uđe milost
o kojoj je Apostol glasno govorio:
"Očitova se milost Božja u svoj spasiteljskoj
snazi za sve ljude" (Tit 2, 11).

Pozdravljam te, Marijo Bogorodice,
po kojoj na svijet dođe pravo svjetlo,
Gospodin naš Isus Krist,
koji je rekao u Evanđelju:
"Ja sam svjetlo svijeta" (Iv 8, 12).

Pozdravljam te, Marijo Bogorodice,
po kojoj je došlo svjetlo onima
koji sjedahu u tminama i sjeni smrtnoj.
"Narod koji je u tmuni hodio
svjetlost vidje veliku" (Iz 9, 1).
I koju svjetlost,
ako ne Gospodina našega Isusa Krista,
svjetlo istinito,
ono koje obasjava svakog čovjeka
koji dolazi na ovaj svijet?

Pozdravljam te, Marijo Majko Božja,
po kojoj Evanđelje navješćuje:
"Blagoslovljen koji dolazi u ime Gospodnje"
(Iv 1, 29); po kojoj su bile crkve onih
koji imaju pravu vjeru utemeljene
u gradovima, selima i po otocima.

Pozdravljam te, Marijo Majko Božja,
po kojoj dođe u svijet
pobjednik smrti i rušitelj pakla.

Pozdravljam te, Marijo Majko Božja,
po kojoj dođe Onaj koji je učinio prvo
stvaranje i popravio prekršaj prvog čovjeka,
Onaj koji je vođa kraljevstva nebeskog.

*(Iz Homilije XI., PG 77, 1030-1040; Testi mariani del
primo millennio, I. Padri e altri autori greci, Città Nuova,
Roma 2001., 491-492)*

Pozdrav Mariji Bogorodici

Pozdravljamo te, Bogorodice Marijo,
divno blago čitavoga svijeta,
bakljo neugasiva,
kruno djevičanstva,
žezlo prave nauke,
nerazorivi hrame,
svetohranište Onomu
kojega svijet ne može obuhvatiti,
Majko i Djevice po kojoj je
u svetim evanđeljima
nazvan *blagoslovljenim onaj*
koji dolazi u ime Gospodnje (Mt 21, 9).

Zdravo, ti koja si
u svom svetom djevičanskom krilu
obuhvatila Neizmjernog i Neobuhvatljivoga.
Po tebi se slavi sveto Trojstvo
i iskazujemo mu poklon;
po tebi je slavljen predragocjeni križ
i klanjaju mu se po svemu svijetu;
po tebi se raduje nebo;
po tebi se vesele anđeli i arkandeli;
po tebi bježe zli dusi;
po tebi je s neba odstupio zavodnik đavao;
po tebi je stvorenje što je palo uzeto u nebo;
po tebi je svekoliko stvorenje,
sapeto prije otrovima idola,
dospjelo do spoznanja istine;
po tebi se vjernicima ostvaruje
sveto krštenje;
po tebi ulje radosti;
po tebi su po svem svijetu zasnovane Crkve;
po tebi se narodi vode pokori.

Što da dalje nabrajam?
Po tebi jedinorođeni Sin Božji,
koji je Svjetlo
zasja usred svih naroda "*koji su sjedili u*
tminama i u sjeni smrtnoj" (Lk 1, 79),
po tebi budućnost prorokovahu proroci;

po tebi su apostoli
naviještali spasenje narodima;
po tebi uskrsavaju mrtvi;
po tebi vladaju kraljevi,
po svetomu Trojstvu.

Koji bi ljudski glas mogao
dostojno proslaviti
neizrecivu veličinu Marijinu?
Ona je i majka i djevica zajedno.
Divne li stvari!
To me čudo zapanjuje.
Tko je ikada čuo
da bi sam graditelj
zabranio boraviti u hramu
što ga On sagradi?
Tko bi trpio sramotu
poradi toga
što je vlastitu služavku uzeo za majku?

(Iz Homilije IV. u Efezu protiv Nestorija, PG 77, 992-996; Božanski časoslov, III, KS, Zagreb 1984., 1236)

Teodot ANCIRSKI

(†oko 446.)

Biskup u Anciri (Ankara) u Galaciji. Nestorijev prijatelj, a zatim protivnik na saboru u Efezu 431., branitelj nauka o Marijinu božanskom materinstvu.

Kiparica novog rođenja

Započnimo božanskim pozdravom
nebeskoga građanina Gabrijela, govoreći:

”Zdravo, milosti puna,
Gospodin je s tobom!” (Lk 1, 27).

S njime ponovimo:

Zdravo, veselje naše žuđeno!

Zdravo, razdragano klicanje Crkava!

Zdravo, ime koje nadahnjuješ slatkoću!

Zdravo, dražesno lice božanski blistavo!

Zdravo, sjećanje najčasnije!

Zdravo, kopreno spasonosna i duhovna!

Zdravo, majko sjaja nezalaznog,

svjetlom ogrnuta!

Zdravo, neporočna majko svetosti!

Zdravo, vrelo bistro

koje obiluješ vodom živom!

Zdravo, mlada majko

i kiparice novog rođenja!

Zdravo, neizreciva majko

neshvatljiva otajstva!

Zdravo, nova knjigo, drugi Izaijo,

novog Pisma, kojega su vjerni svjedoci i

anđeli i ljudi (usp. Iz 8, 1-2)!

Zdravo, alabastre svetog pomazanja!

Zdravo, najbolji vrednovatelju djevičanstva!

Zdravo, stvore koji si shvatio Tvorca svoga!

Zdravo, skromno boravište,

koje prihvati u se Neobuhvatljivoga!

(Iz Homilije IV. o svetoj Majci Božjoj i Šimunu, PG 77, 1393; Lodi alla Madonna, EP, Roma 1979., 48; Testi mariani del primo millennio, I. Padri e altri autori greci, Città Nuova, Roma 2001., 503-504)

Marija, novi raj

Sjajan je i jedinstven objekt ovoga slavlja:
sjajan

jer je donio ljudima zajedničko spasenje;
jedinstven, jer je pobijedio naravne zakone.

Priroda ne poznaje roditelju

koja bi ostala djevicom:

ali milost učini roditelju

i očuva djevicu;

učini majku i ne ošteti djevičanstva:

uistinu bijaše milost ona

koja satka neporočnost.

O, zemljo nezasijana,

koja proklija spasonosnim plodom!

O, Djevice, koja pobijedi sam Edenski vrt!

Iz njega će doista izbiti

mlade biljke svake vrste,

rađajući se iz neobrađene zemlje;

ali je ova djevica veća od te zemlje.

Ne proklija uistinu plodonosnim stablima,

nego mladicom Jišajevom,

koja dariva spasonosni plod ljudima.

Djevica ona zemlja, djevica ova;

tamo Bog naredi da nastanu biljke,

od ove Djevice, naprotiv,

sam tvorac postade potomak po tijelu.

Niti je ona imala potomaka prije biljaka,

нити je ova porodom

nanijela štetu djevičanstvu.

(Iz Homilije I. na Božić; PG 77, 1349-1370; Testi mariani del primo millennio, I. Padri e altri autori greci, Città Nuova, Roma 2001., 498)

Proklo CARIGRADSKI

(†446.)

*Rođen u Carigradu, đakon i svećenik za biskupov-
vanja Atikova (425), čiji ga je nasljednik pred-
ložio za biskupa, ali ga vjernici nisu prihvatili. Od
g. 434. patrijarh carigradski.*

Blagoslovljena među ženama

Po njoj blagoslovljene sve žene!
Nije moguće da žena ostane u prokletstvu:
imala je čak i razlog
zbog čega pobijediti u slavi također i anđele.
Iscijeljena je bila Eva,
ušutkana Egipćanka,
ukopana Dalida,
zaboravljena Jezabela,
zaboravljena Herodijada.

Danas se divimo popisu žena:
kliču Sari, kao plodnu polju narodâ;
časte Rebeku,
kao sposobnu pomiriteljicu blagoslova;
dive se Lei, kao majci praoca po tijelu;
hvale Deboru, jer se borila
preko snaga svoje ženske naravi;
blaženom je prozvana Elizabeta,
jer je u krilu nosila Preteču
koji je zaigrao od radosti
i posvjedočio milost;
čašćena je i Marija,
zato što je postala Majkom,
službenicom,
oblakom,
ložnicom i
škrinjom Gospodinovom.

Majka: rodi Onoga koji se htjede roditi.
Službenica: ispovjedi narav,
propovijeda milost.
Oblak: začē tako po Duhu Svetomu
Onoga kojega rodi bez povrede.

Ložnica: u njoj stanova Riječ Božja
kao u svadbenoj sobi.

Škrinja: ne zato što je u njoj bio Zakon,
nego jer je u utrobi nosila Zakonodavca.

Zato joj recimo:

”Blagoslovljena ti među ženama” (Lk 1, 42),
ti koja si liječila Evinu bol,
ti koja si brisala suze nevoljnoj,
ti koja si nosila otkupljenje svijeta,
tebi kojoj je bilo povjereno
blago dragocjenog Bisera,
ti koja si bez sladostrasnosti
postala trudna i rodila bez boli,
ti koja si rodila Emanuela
na način koji je htio.

”Blagoslovljena ti među ženama
i blagoslovljen plod utrobe tvoje”:
plod, ne sjeme;
cvijet, ne strast;
sjaj, ne stvorenje;

Uzišli na prijestolje, ne sluga;
Sunce, ne pijesak;
Klanjani, ne oblikovani;
otkupljenje, ne dug.

”Blagoslovljena ti među ženama
i blagoslovljen plod utrobe tvoje.”

*(Iz Homilije V. o Majci Božjoj, PG 65, 715-727; Testi
mariani del primo millennio, I. Padri e altri autori greci,
Città Nuova, Roma 2001., 569-570)*

Sv. Petar KRIZOLOG

(†oko 450.)

Crkveni naučitelj, rođen oko g. 380. u Imoli, gdje je bio đakon. Imenovan biskupom Ravene. Poznati propovjednik po "zlatnim" riječima prozvan Krizolog - "zlatorječivi".

Majka začetnika Života

O, Djevice,
milošću a ne po naravi postala si majkom.
Samo dobrota Božja
htjela je da se ti zoveš majkom,
udjeljujući ti da ostaneš djevicom.
Štoviše, u tvome začeću i u tvom porodu
narasla je čistoća,
uvećala se nevinost,
ojačala je cjelovitost,
utvrdilo se djevičanstvo,
napokon,
sačuvana je bila svaka krepost.

Ali, Djevice,
ako je po tebi sve spašeno,
što si ti dala?
Ako si djeвица, kako si majka?
Ako si obećana zaručnica,
kako si roditeljica?

O, Djevice,
onaj po kojemu je u tebi sve naraslo,
ništa nije dopustio da bude umanjeno!

O, Djevice, ti si začela svoga Tvorca.
Iz tebe se rađa Početak.
U tvome je *plodu* tvoj Otac.
U tvome je tijelu tvoj Bog:
On koji je dao svjetlo svijetu,
sad po tvom djelovanju prima svjetlo svijeta.

O, Djevice,
ako je to navještaj anđelov,
ne precjenjuj zvati Ga sinom *svojim*;

nego, čim Ga doneseš na svijet,
zovi ga *Spasiteljem*:
djevičanstvo ne rađa sina za sebe,
nego zalog Stvoritelju,
a cjelovitost nosi u krilu svoga Spasitelja,
ne neko jednostavno stvorenje.

Međutim, anđeo kaže:
"... i zvat ćeš ga Isus" (Lk 1, 31),
što na hebrejskom znači *Spasitelj*.

(Iz Govora 142; PL 52, 579; *Lodi alla Madonna*, EP, Roma 1979., 56; *Testi mariani del primo millennio*, III. *Padri e altri autori latini*, Città Nuova Editrice, Roma 1990., 437)

Bazilije SELEUCIJSKI

(†poslije 468.)

Biskup Seleucije u vrijeme održavanja Kalcedonskog sabora. Sudjelovao na Sinodi u Carigradu g. 448. i na saboru u Kalcedonu 451. godine.

Molitva Djevici

O, presveta Djevice,
tko ti pripisuje svu čast i slavu,
ne može izreći svu istinu,
uvijek ostaje ispod tvoga dostojanstva.

Daj, pogledaj na nas s neba milostiva!
Upravljač nama sada u miru;
i vodi nas bez pometnje
pred prijestolje Sučevo,
učini nas dionicima
da sjedimo s Njegove desne,
da budemo uzneseni u nebo
i postanemo s anđelima
pjevači nestvorena i vječnoga Trojstva,
poznata i proslavljena u Ocu,
u Sinu i
u Duhu Svetomu,
sada i vazda i po sve vijeke vjekova. Amen.

(Iz Homilije o Majci Božjoj, PG 85, 425-452; Testi mariani del primo millennio, I. Padri e altri autori greci, Città Nuova, Roma 2001., 601)

Krizip JERUZALEMSKI

(399. - 479.)

Rođen u Kapadociji, odlazi s dvojicom braće u samostan nedaleko od Jeruzalema, od g. 455. svećenik, od g. 467. gvardijan sv. Križa kraj bazilike sv. Groba. Govornik i pisac.

Zdenac života

Raduj se, zauvijek; raduj se, milosti puna.
Raduj se jer si od prirode primila utrobu
širu od samih nebesa, od trenutka kad si ti,
u svome krilu, prihvatila Onoga
kojega ni nebesa ne mogu obuhvatiti.

Raduj se, izvore svjetla
koje osvjetljuje svakog čovjeka (usp. Iv 1, 19).
Raduj se, zoro sunca koje ne poznaje zalaza.
Raduj se, polože života.
Raduj se, vrte Očev.
Raduj se, livado
koja raspršuješ sav miris Duha.
Raduj se, korijene svih dobara.
Raduj se, biseru
koji nadvisuješ svako blago.
Raduj se, lozo krcata lijepim grozdovima.
Raduj se, oblače one kiše
koja pruža piće dušama svetih.
Raduj se, zdenče vode uvijek žive.
Raduj se, gorući grme duhovne vatre
koji usprkos svemu ne izgara.
Raduj se, vrata zapečaćena
koja se otvaraju jedino kralju.
Raduj se, brdo
iz kojega je izvađen kamen zaglavni,
bez rada ruku.

(Iz Homilije o Majci Božjoj, Patrologia Orientalis, Paris, 19, 336-343; Testi mariani del primo millennio, I. Padri e altri autori greci, Città Nuova, Roma 2001., 603-604)

Balai

(V. st.)

Pjesnik sirsko-zapadne Crkve koji je živio u Siriji, vjerojatno u blizini Bereje (Alepa).

Pohvale Mariji

Blažena si ti, o Marijo,
jer su se u tebi ispunila otajstva i simboli
koje su prorekli proroci.
Mojsije je unaprijed vidio tvoj lik
u gorućem grmu (*Izl 3, 2*)
i u oblaku (*Izl 13, 2*);
Jakov u ljestvama (*Post 28, 12*);
David u škrinji zavjetnoj (*2 Sam 6, 2*);
Ezekijel u vratima koja su bila zatvorena
i zapečaćena (*Izl 44, 1*).

I evo su se danas, tvojim rođenjem,
ostvarili njihovi otajstveni navještaji.

Neka je slava Ocu
koji je poslao svoga Jedinorođenoga Sina,
koji potječe od Marije,
i koji nas je oslobodio od grijeha
i koji je počastio njezinu uspomenu
na nebu i na zemlji.

Blažena si ti, o Marijo,
jer su se u tebi ispunila otajstva i simboli
koje su prorekli proroci.

Ti si blažena jer si ga začela.
Blažena si ti jer si ga rodila.
Blažena si ti jer si dojila
Onoga koji hranu daje svima.
Blažena si ti jer si u svom krilu
nosila Svemogućega,
Onoga koji upravlja svemirom
svojom moću, koji vlada svakom stvari.

Blažena si ti, o blagoslovljena,
jer su tvoje usne ljubile onu vatru
koja troši dijete iz kuće Adamove.

Blažena si ti, jer je iz tvoga krila izaravao
sjaj koji obasjava cjelokupni krug zemaljski
i koji ti pjeva slavu.

Blažena si ti,
jer si hranila Boga svojim mlijekom;
On koji se u svome milosrđu
učinio malenim
da bi bijedne učinio velikima.

Zdravo, utočište naše!
Zdravo, slavo naša!

Zahvaljujući tebi naša je rasa
bila uzdignuta do neba.

Moli Boga, koji je od tebe rođen,
neka pošalje svojoj Crkvi mir i spokoj.
Snagom tvoje molitve,
o Majko Svevišnjega,
neka udijeli zemlji
i njezinim stanovnicima potpuni mir.

Neka je hvala njemu,
koji je došao i rodio se od Marije;
koji je od nje učinio svoju Majku
i koji je po njoj postao dijete.

Neka je blagoslovljen Kralj kraljeva,
koji je postao čovjekom
i koji je uzdigao ljudski rod
do rajskih visina.

Neka je hvala Onome koji ga je poslao
radi našega spasenja;
i hvala neka je Duhu Svetomu
koji briše naše grijeha.

(Testi mariani del primo millennio, IV. Padri e altri autori orientali, Città Nuova, Roma 1991., 130-131)

Erektej ANTIOHIJSKI

(krajem V. st.)

Biskup Antiohije Pizidijske u razdoblju između saborâ u Efezu i Kalcedonu (432.-447.), monofiziti ga spominjali više puta zbog govora na Bogojavljenje u Carigradu.

Majci Bogočovjekovoj

O, Djevice milosti puna,
nikad te neću prestati zvati
Majkom samoga Boga,
jer, evo, Bog se rodio iz tebe,
spasitelj i davalac života,
stvoritelj neba i zemlje,
mora i kontinenata,
vidljivih i nevidljivih bića:
On koji je rođen od Oca
prije svjetova i prije vremena,
uvijek i zauvijek, bez početka i bez kraja.
Ipak se na kraju, za život i spasenje ljudi,
toliko uništio i postao sav čovjekom,
bez gubljenja svoga prvog dostojanstva
i bez lišenja slave božanstva...
Jer uistinu Bog koji je odvijeka i zauvijek,
i koji se rodi najprije od Oca,
na kraju se ukaza od Marije.
Mi vjerujemo da Bog Riječ side bez tijela,
tj. ponizi se dragovoljno na obličje ljudi,
i uze tijelo od Duha Svetoga
i od Djevice Marije,
Majke Božje,
da potvrdi riječ proroka,
apostola, kraljeva i svetih Otaca
koji slijediše njihove stope
i stope njihova Gospodina...

(Iz Homilije na Božić, Patrologia Orientalis, Paris, 13, 171-180; Testi mariani del primo millennio, I. Padri e altri autori greci, Città Nuova, Roma 2001., 623)

Celije SEDULIJE

(V. st.)

Vjerojatno je rođen na području Italije, dio života proveo u Grčkoj. Na temelju pismenih podataka, bio je svećenik i predvoditelj pjevanja za bogoslužja.

Pozdrav Djevici

Zdravo, sveta Majko,
ti koja si rodila Kralja
koji vlada nebom i zemljom
u vijeke vjekova
i kojega je božanstvo i vlast,
što sve obuhvaća u vječnom krugu,
bez ikakva kraja.

Tvoje krilo blaženo
darovalo ti je radost majčinstva
i čast djevičanstva;
pokazala si se kao ona
kojoj nema slične među ženama
prije i poslije tebe.
Ti si žena,
jedina i bez usporedbe,
koja se svidjela Kristu.

(Paschale Carmen, liber II., versi 63-69; PL 19, 599-600; Lodi alla Madonna, EP, Roma 1979., 52; Testi mariani del primo millennio, III. Padri e altri autori latini, Città Nuova Editrice, Roma 1990., 425)

Epifanije MONAH

(V. st.)

Egipatski monah iz V. st. Vodio je samostan koji je sam osnovao.

Veseli se, Svjetlo nebesa!

Veseli se, Blažena, Gospodin je s tobom.

Veseli se, Blažena, svjetlo nebesa,
Veseli se, Blažena, čista Djevice,
ti zlatna posudo, za nebesku manu.

Veseli se, Blažena, ti gasiš svaku žeđ
vodom iz nikad presahnula vrela.

Veseli se, neokaljana Majko,
ti si rodila Onoga, koji je bio prije tebe.

Veseli se, grimizna odjeće,
ti si obukla Kralja neba i zemlje.

Veseli se, tajnovita knjigo,
ti si svijetu dala da čita Božju riječ,
Sina Božjega.

(M. Crvenka, *Schönste Mariengebete*, Neuffen 1999., 8)

Enodije

(474. - 521.)

Kršćanski pisac i pjesnik, rođen u Arlesu. Nakon što je ostao siročće, otišao na studij u Paviju, gdje je kasnije postao biskupom.

Začinje Sina slušanjem

Kako ću govoriti o Djevici Majci?
Što u Mariji zaslužuje biti pohvaljeno?
Njezin porod nek za to pruži prigodu,
ukrasi je, zahtijeva.
Neka ona predloži
ono što zatvorena vrata
i ona otvorena nanovo traže.
Nek riječi budu kao neko čudo.

O, ume, zašto zahtijevaš red?
Narav ga je izgubila potpuno.
To je spasenje po kojemu smo pobjednici.
Iako živeći sama,
Djevica začinje sina slušanjem,
dok tijelo ostaje zapanjeno
u pogledu onoga što se dogodilo.

(*Carmen 2, 19; Testi mariani del primo millennio, III. Padri e altri autori latini*, Città Nuova Editrice, Roma 1990., 545-546)

Jakov SARUŠKI
(†521.)

*Rođen oko g. 451. u Kurtamu, monah i biskup
Batnana (Sarug). Poznati sirski bogoslovac i
propovjednik koji pohodi svoje vjernike.*

Pismo zapečaćeno

Oblače milosrđa, pun nade za sav svijet;
po kojemu je
već opustošena zemlja bila pomirena.

Lađo bogatstva,
po kojoj je blago Očevo bilo poslano
na zemlju siromasima, da ih obogati.
Njivo koja si, bez orača, proizvela plod
kojim je bilo nasićeno sve stvoreno,
koje je bilo u potrebi.

Lozo djevice, koja si,
iako neobrezana, urodila grozdovima,
od kojih vino, evo, razveseljuje stvorenje,
koje je prije bilo žalosno.

Kćeri siromaha, koja si postala Majkom
jedinoga Bogatoga, čija su blaga bila
podijeljena prosjacima da ih obogate.
Ti, pismo u kojemu je Otac napisao tajnu
koju u tijelu Njegovu pokaza svijetu,
da se obnovi.

O, pismo koje si bilo zapečaćeno
a da nisi ni bilo napisano,
nego si napisano nakon što si bilo
zapečaćeno: velika divoto!

Malo nakon što je zapečaćeno,
bilo je mistično napisano
i, bez otvaranja, bi jasno pročitano.

Ona bijaše pismo
i ono što bijaše napisano jest Riječ,
i kad je pročitano zablista po navještajima
koje daje svijetu da bude obnovljen.

*(Iz Homilije na Pohođenje Marijino, Testi mariani del
primo millennio, IV. Padri e altri autori orientali, Città
Nuova, Roma 1991., 164)*

Blažena si, Marijo

Blažena si, Marijo,
i blažena tvoja duša blagoslovljena,
tvoje blaženstvo
nadvisuje blaženstvo svih Blaženih;
blažena si ti
koja si nosila, grlila i milovala dijete
Onoga koji podržava vjekove
svojom tajnom riječi.

Blažena si ti,
iz koje se Spasitelj
pojavi u zemlji progonstva,
podjarmljujući zavodnika
i uspostavljaajući mir na zemlji;
blažena si ti koje su čista usta počivala
na usnama Onoga kojega se serafi
ne usuđuju motriti u njegovu sjaju.

Blažena si ti
koja si dojila
čistim mlijekom
vrelo na kojemu živi crpe život i svjetlo;
blažena si
jer cijeli svemir
odzvanja tvojom uspomenom,
i anđeli i ljudi slave tvoj blagdan...

Kći siromašaka,
majka si Kralja kraljeva;
dala si siromašnom svijetu
bogatstvo od kojega može živjeti;
ti si lađa krcata dobrima
i blagom Očevim,
koji nanovo izli svoja bogatstva
u naše ubogo boravište...

(Preghiere a Maria, EM, Padova, 24)

Eleuterije TOURNAŠKI

(456. - 531.)

Vjerojatno prvi biskup Tournaija u Flandriji u vrijeme nakon pada rimske moći i navale Franaka. Tijelo mu se čuva u tournaškoj stolnici.

Moli Boga za nas

Djevice,
daruj nam ne samo jelo za tijelo
nego i kruh anđeoski,
koji siđe u tvoje djevičansko krilo.
Učini da imamo strahopoštovanje
prema Sinu Božjemu...
jer tko se Boga boji
čuvat će Njegove zapovijedi
i očistiti svoje osjećaje
kako bi mogao utvrditi
sjaj Njegova božanskog svjetla.

Nakon što nam bude darovano
čišćenje osjećajâ
uslijedit će
prosvjetljenje srca.
Poslušaj nas, stoga,
o dobrotiva,
i prihvati naše molitve.

O, Djevice...
moli Boga za nas,
da nam udijeli da ustrajemo,
da nam dade snage da podnesemo,
da se učvrsti mir
i poraste ljubav;
kako bi nas se kad dođe dan
žalosti i bijede,
nevolje i žalosti,
udostojala predstaviti
svome jedinome Sinu,
koji je sam Bog... Amen.

(PL, 65, 98-99; *Lodi alla Madonna*, EP, Roma 1979., 58)

Sever ANTIOHIJSKI

(†538.)

Rođen oko g. 465. u Sozopoliju, učio u Aleksandriji i Beritu. Prigrlio monaški život i utemeljio samostan kraj Gaze. Postaje g. 512. antiohijskim monofizitskim patrijarhom. Svetac Koptske Crkve.

Nebeske ljestve

Zato jednako častimo
svetu Bogorodicu i vazda Djevicu Mariju
pozamašnim činima štovanja,
jer je ona kadra,
više negoli svi drugi sveti,
uzdizati molitve za nas;

budući da se sami hvalimo
da je ures našega roda,
ona je Zemlja obdarena razumom,
u kojoj se drugi Adam,
Onaj, koji nije ni oblikovan ni stvoren,
oblikovao po tijelu (usp. 1 Kor 15, 44-45);
djevičanska biljka iz koje se Krist,

nebeske ljestve,
oblikovao, po tijelu,
od Duha, kako bismo se i mi,

čineći sigurnijima svoje korake na njegovim,
mogli uspeti do neba (usp. Iz 9, 36);
duhovno brdo Sinaj,
koje nije pokriveno tminama,
nego obasjano Suncem pravde (Mal 3, 20)
i koje dariva
ne samo zakon u deset zapovijedi,
nego i samog zakonodavca
kad "se ukazao
i razgovarao s ljudima" (Bar 3, 38);

i nije jedan narod ni sam Izrael,
nego svaki narod i svaka rasa
koji On poučava po Evanđelju
i privlači po vjeri.

Koju ćemo čast dakle iskazati Majci Božjoj,
ili radije Bogu
koji se u njoj utjelovio
radi našega spasenja?

Jer u njoj On nalazi čast, žrtvu i paljenicu.
Nije li možda lijepo da je,
zahvaljujući njegovu dolasku u tijelu,
zemlja postala nebom,
dotle da i anđeli stanuju na ovoj zemlji,
prema onome
što je On sam rekao u Evanđelju:
"Zaista vam kažem,
vidjet ćete nebesa otvorena
i anđele Božje gdje s neba silaze" (Iv 1, 51)?

*(Iz Hom. XVI. na Spomen sv. Bogorodice, 18; Patrologia
Orientalis, Paris, 38, 400-413; Testi mariani del primo
millennio, I. Padri e altri autori greci, Città Nuova, Roma
2001., 647)*

Abram EFEŠKI

(VI. st.)

*Opat koji je utemeljio dva samostana, jedan u
Carigradu i drugi u Jeruzalemu, kasnije postao
biskup u Efezu. Ostale su njegove dvije homilije.*

Korijen Jišajev

Dostojno je, dakle, braćo,
slaviti Djevicu Roditeljicu Božju.

A tko je može hvaliti?

Učinjena je Majkom Božjom, ali majkom
koja u isto vrijeme ostaje djevica;
bračna ložnica velikoga kralja, riznica
blagoslova, radost svijeta, vinograd koji
propupa mladicom života, zaručnica djevica,
bogata njiva koja proizvede žito raslo bez
obrađivanja i koje nahrani čitav svemir
kruhom života napravljen od njezina ploda;
vrelo iz kojega šiklja vječni mlaz;
mladica izbila iz korjena Jišajeva, iz koje
probi cvijet koji osvoji čitavo stvorenje svo-
jim zahvalnim mirisom; škrinja koja zatvara
u sebe čitava zakonodavca.

Ti si dostojnija časti negoli kerubi,
slavnija od serafa, uzdignutija od svih
nebeskih kreposti, jer si u svojoj utrobi
nosila sunce pravde (usp. Mt 3, 20) koje
baca zrake koje ne zalaze, nego odražavaju
besmrtno božanstvo.

S razlogom te stvorenje slavi
i svi te ljudi časte.

Ne prestani moliti za sve nas Krista
našega pravoga Boga, koji se udostojao
doći u tebe i od tebe uzeti tijelo i kojemu
pristaje svaka slava, čast, vlast, veličanstvo
i hvala, skupa s Ocem i Duhom Svetim,
sada i uvijek i u vijeke vjekova. Amen.

*(Iz Homilije na Svijećnicu, Testi mariani del primo mil-
lennio, I. Padri e altri autori greci, Roma 2001., 678)*

Roman MELODSKI

(†oko 560.)

Židov postao kršćanin, rođen oko g. 490. u Emesi, uči u Bejrutu i kao đakon služi u Carigradu. Proglashaen svetim. Prvak pjesnika koji su bizantskom svijetu dali najljepše liturgijske pjesme.

Pozdrav Djevici

Dođite s Arkandjelom Gabrijelom,
pođimo i mi Djevici
i pozdravimo je
kao Majku i hraniteljicu našega života:
nije povlastica
samo zapovjednikova pozdrav Kraljici,
nego je i ponizni mogu vidjeti,
govoriti s njome,
Majkom Božjom,
koju svi naraštaji
zovu blaženom (usp. Lk 1, 48),
i reći joj:

”Zdravo, Neporočna!
Zdravo, Djevice od Boga izabrana!
Zdravo, Bogoljubna!
Zdravo, Ljubazna i Lijepa!
Zdravo, Dražesna!
Zdravo, Netaknuta!
Zdravo, Neokaljana!
Zdravo, majko nevješta piru!
Zdravo, Djevice i Zaručnice!”

(I. himan Navještenja, Sources Chrétiennes, Paris, 110, 20-40; Testi mariani del primo millennio, I. Padri e altri autori greci, Città Nuova, Roma 2001., 697)

STARA KRŠĆANSKA MOLITVA

(VI. st.)

U davnini se molila na jedan Gospin blagdan uoči Božića

Majka vječne Riječi

O, presveta Službenice
i Majko vječne Riječi,
primi u svoje majčinsko
i neizrecivo nježno krilo
puk koji ti se utječe
i obilatim mlijekom svoga milosrđa
nahrani duše
koje je Sin tvoj otkupio Svojom krvlju.

Majko Stvoriteljeva,
okrijepi stvorenja
i blagonaklono proslavi
sve koji ti se utječu i koji te štiju.

Svojim molitvama
ukrijepi sve nas
koji se osjećamo sretnim
da ti možemo služiti.

Dok slavimo začecje Spasiteljevo,
isprosi nam da ti neprestano služimo
i da, očišćeni od svojih grijeha,
tako napredujemo prema Onomu
kojemu si ti uzvišena i prava Majka.

Štiti nas
svojom moćnom majčinskom ljubavlju
da Sin tvoj nama zavlada,
a mi da uzmogemo stići
u vječno kraljevstvo.

(Marija, 8/1967., 378)

Teodozije ALEKSANDRIJSKI

(†566.)

Prijatelj i sljedbenik Severa Antiohijskoga, patrijarh Aleksandrije od g. 536. do 566. Obnovio monofizitsku Crkvu u Egiptu, Siriji i Arabiji i bio njezin prvi poglavar.

Po tebi, Marijo

Uistinu, milosti puna i Majko milosti,
ti si zaogrnuti djevičanstvom;
urešena si čistoćom.

Po tebi se, Djevice, hvale sve djevice
i čašćene su
zbog savršena čuvanja svoje nevinosti.

- Ti si zaogrnuti uzdržljivošću;
urešena si sabranošću.

Po tebi, o Čista i Čašćena,
uzdržljivi pomno izvršavaju
svoju dužnost u pravoj sabranosti,
sve dok se ne prosvijetli njihov duh
i ne primi svjetlo istine.

- Ti si zaogrnuti blagošću;
urešena si slatkošću.

Po tebi smo, o jednostavna ovčice,
okusili slatkoću tvoga Jedinorođenca,
koji je navješćivao blagost govoreći:
"Ja sam blaga i ponizna srca" (Mt 11, 29).

- Ti si zaogrnuti strpljivošću;
ti si urešena pobožnošću.

Po tebi su, Marijo, Djevice sveta,
mudraci, iako daleki, ostavili ispraznost,
klanjajući se tvome Jedinorođencu,
i postali pobožni zauvijek.

- Ti si zaogrnuti gostoljubivošću;
urešena si dobrohotnošću.

Po tebi, Majko Božja, više nismo stranci;
postali smo sugrađani Božji,
sudjelovanjem u njegovoj dobroti,
koja se pojavila preko tebe.

- Ti si zaogrnuti revnošću;
urešena si znanjem.

Po tebi smo, vladarice naša, Majko Božja,
sebi pribavili istinsku revnost,
jer nam je bilo udijeljeno primiti
pravo znanje svjetla
koje se po tebi pojavilo među nama.

- Ti si zaogrnuti molitvom;
urešena si postom.

Po tebi smo, Djevice, bili poučeni
pravo se utjecati, moliti Oca koji je na
nebesima po tvomu Sinu, koji posti za nas
da bi nas mogao dovesti do našega počela.

- Ti si zaogrnuti bratskom ljubavlju; ti si
urešena susretljivošću. Po tebi smo, prava
vjernice, primali ljubav svoje braće, milost
susretljivosti tvoga Sina prema nama.

- Ti si zaogrnuti nadom; urešena si djelat-
nom ljubavlju. Po tebi smo, Marijo, Djevice
časna, ponovno zadobili nadu povratka,
nakon što smo izgubili blaženi život zbog
Eve, naše pramajke. Ti si nas ponovno
dovela u raj svojom djelatnom ljubavlju.

- Ti si zaogrnuti strpljivošću; urešena si
duhovnom radošću. Međutim, po tebi je,
Marijo, golubice lijepa, arkandel Gabrijel
navijestio našem rodu duhovnu radost,
postignutu milosrdem božanske Riječi, kad
te pozdravio kliknuvši: "Zdravo, milosti
puna! Gospodin je s tobom" (Lk 1, 28).

- Ti si zaogrnuti sućuti; ti si urešena
milosrdem. Uistinu se u tebi nalazi milosrđe
tvoga Jedinorođenca, o moja vladarice,
sveta Majko Božja, o ti koja moliš bez
prestanka, bez malaksanja, Onoga kojega si
rodila, da obnoviš svoja milosrđa...

*(Iz Govora na Uznesenje Marijino, Testi mariani del
primo millennio, II. Padri e altri autori bizantini, Città
Nuova Editrice, Roma 1989., 55-56)*

Flavije Kreskonije KORIP

(†oko 568.)

Rođen početkom VI. st. u Africi. Preselio se g. 533. u Kartagu, gdje je postao slavan po svojim pjesmama. Car Justin II. pozvao ga na bizantski dvor, a kasnije upada u nemilost.

Molitva carice Sofije Djevici

O, Djevice,
Majko presveta Stvoritelja svemira,
kraljice uzvišenog svijeta,
ti koja si postala prava majka
na sasvim poseban način
i koja bez prestanka ostaješ djevica.
Bog te izabrao da postaneš njegova majka
bez sjemena kojega oca;
i, začinjući Riječ vjerom,
nakon što si zatrudnjela,
rodila si naše spasenje.
O, divna dobrohotnosti Božja,
koju je teško izraziti!
Gospodin Bog, Stvoritelj nebesa,
jedina slika Boga Oca,
zaodjenuo se velom istinskoga tijela
i uzeo oblik sluge od Djevice.
O, blagoslovljena, koje ćemo dostojne
dugove časti uzvratiti tebi i Sinu tvome
za tako velika dobročinstva?
O, slavo majki,
zaklinjem tebe i tvoju pomoć:
da te uvijek mogu častiti;
da te mogu priznati gospođom
i spasiteljicom Justinovom u njegovim
novim pothvatima.
O, preslavna, sačuvaj našu glavu. Štiti nje-
gov auktoritet, podrži njegov život. Dovedi
do kraja djelo koje je on započeo...

(Iz U pohvalu Justinu, 2, 52-69; Testi mariani del primo millennio, III. Padri e altri autori latini, Città Nuova Editrice, Roma 1990., 596)

Anastazije I. ANTIOHIJSKI

(†599.)

*Patrijarh u Antiohiji od g. 559. Branitelj pravovjer-
ja. Car Justinijan prognao ga g. 570. pa je morao
napustiti biskupsku stolicu.*

Put spasenja

Pravedno uživajmo s njome koja je primila
radost i, zajedno s Gabrijelom,
pozdravimo Majku našega Boga riječima:
"Raduj se, milosti puna,
Gospodin je s tobom" (Lk 1, 28);
jer si postala za nas put spasenja,
uspon prema nebu, mjesto počinka,
zaklon osvježenja
u kojemu je stanovao Gospodin.

Zbog toga ćemo te samu, zajedno sa svim
naraštajima, zvati blaženom među ženama.
Doista ni sunce te, sa svojim sladostrasnim
plamenom, nije zapalilo, ni snaga noćne
mjesečine nije te povrijedila, jer "on posrnu-
ti ne da" (Ps 120, 3) tvome duhu, nego
oslanjajući ga čvrsto na kamen, ostala si
nepokolebljiva; i Gospodin te je čuvao kad je
ušao, On jedini, u tebe i iz tebe je izišao
(usp. Ez 11, 4), ostavljajući te zatvorenu i
zapečaćenu zauvijek.

Pozdravljam te, dakle, tebe koja si u isto
vrijeme majka i djevica, hrana za život i
izvor besmrtnosti; iz tebe je došao Onaj koji
je ubio pokvarenost i uništio smrt. Mi,
dakle, braćo, ponavljajući prema svojoj
sposobnosti riječi upućene Majci Božjoj,
gledajmo u sebe same i upoznat ćemo moć
ovoga dana i zvat ćemo ga danom našega
rođenja.

*(Iz Homilije I. o Navještenju, Testi mariani del primo
millennio, II. Padri e altri autori bizantini, Città Nuova
Editrice, Roma 1989., 71-72)*

Venancije FORTUNAT

(†oko 600.)

Rođen oko g. 530. u Valdobbiadeni, a studirao u Raveni. Nastanio se g. 567. u Poitiersu, gdje je g. 597. izabran za biskupa. Bio je jedan od najvećih pjesnika Latinske Crkve.

Most do neba

O, Djevice uzorita,
koja u svemu nadvisuješ majke,
potomstvo te uzdiglo
i Bog ti je dopustio uzvišene stvari.

Tvoj je plod prisutan
a da tvoj cvijet nije izgubio svoju čast.

Za Sina si majka, za sebe ostaješ djevica.

Sretne li tebe koja si za ljudski rod,
koji je pao pod vlast pakla,
u nebu postala put, kola kojima se On vozi.
Ti si kraljevska palača Božja,
ures raja, slava kraljevstva, utočište života,
most za ulazak u nebo.

Škrinjo sjajna
i spremnice moćna dvosjekla mača,
ti se dižeš kao oltar Božji
i uzdignut stup svjetla.

Vrlo visoka iznad cedara
i prostranih brdskih vrhunaca.

Pod tvojim nogama
pokazuje se sunčana kugla.

U djevičanskom staležu,
ti si prva voditeljica ženskog roda...

Ti si glina lončareva
milija od svih lončara
i sjajna tvorevina novog stvorenja.

Ti si divan svijećnjak
koji sadrži svjetiljku Riječi,

koje je oblik isklesao Onaj umjetnik
koji stoluje iznad zvijezda.

Ti si očaravajuća ljepota
koja resi sveti Jeruzalem,
posuda stavljena ispred hrama
u čast Božju.

Ti nadvisuješ vrata sionska
svojim zasljepljujućim sjajem
i, zahvaljujući zaslugama svoje vjere,
postavljena si
kao ponosan pupoljak prijestolja.

Ti zračiš svjetlo iz lica;
rasiplješ zrake iz čela;
činiš da se dostojanstveno valja svjetlo sa
svojim blistajućima očima.

Ogledalo nebesko,
plemenita kućo Svemogućega,
ti si savršen odraz njegova bića.

(In laudem sanctae Mariae, PL 88, 276-284; Testi mariani del primo millennio, III. Padri e altri autori latini, Città Nuova Editrice, Roma 1990., 612)

Njiva Gospodnja

(Gospe), ti si svjesna najvećeg otajstva
skrivena u zemlju
i tajne su ti svijeta otkrivene.

Dostojna si njiva Gospodinova
koja proizvodi žetvu a da nisi bila zasijana;
iako si njiva neuzorana,
sviđaš se zbog obilja svoje žetve.

Sama si bez primjera,
plodna i slobodna od svake veze,
majka koja ne zna za muža
ali plodna u krilu.

Ostajući netaknuta djevica,
postala si zaručnica po obilju vjere;
bez iskustva braka,
ali trudna bez volje muževlje.

Prihvaćaš i ne poznaješ i tako činiš na
način da ostaneš netaknuta;
rađaš a da nisi bila oskvrnuta
i rađajući ne osjećaš trudove.

*(In laudem sanctae Mariae, PL 88, 276-284; Testi mar-
iani del primo millennio, III. Padri e altri autori latini,
Città Nuova Editrice, Roma 1990., 613)*

Modest JERUZALEMSKI

(+634.)

*Opat samostana koji je utemeljio sv. Teodozije
(529). Nakon okupacije Jeruzalema g. 614.
preuzima skrb o kršćanskoj zajednici u tom
gradu, a zatim jeruzalemski patrijarhat.*

Nositeljica života

Pozdravljam te,
o riznice kraljevstva nebeskoga
pripravljena po božanskoj volji.
U tebi je "Jaganjac Božji
koji oduzima grijehe svijeta" (Iv 1, 29)
za godišnju svečanost bio služen
bilo nazočnošću nebeskih
i svetih četa anđela ili onom ljudi smrtnika;
ti si, o Djevice, kao riznica predragocjena,
bila određena da budeš prenesena
"u zajednicu prvorodenaca" (Heb 12, 23).

Pozdravljam te,
presveta Majko Spasitelja našega Boga,
koji je preko tebe bio s nama i mi s Njime.
On ti je dopustio takvo dostojanstvo
da te bilo svi ljudi na zemlji časte
kao istinsku i pravu Majku Božju,
bilo iznad svega sveti anđeli nebeski,
koji te himnima slave i klanjaju ti se kao
preuzvišenoj Majci svoga Gospodina.

Pozdravljam te,
veoma štovana i bezgrešna Majko Božja!
Gospodin Bog, koji se s nebeskih visina,
a da nije ostavio nebo,
nastani u tvojoj utrobi kao u svojoj
zemaljskoj domovini, On sam, Krist Bog,
učini te dostojnom prijeći iz ove domovine
zemaljske u onu veličanstveniju domovinu
nebesku, koju On darova, preko tebe, sveti-
ma koji ju iščekivahu.

Pozdravljam te,
Marijo, duhovni presjajni raju!
Ti si po Duhu Svetom
nosila plod života i besmrtnosti,
Krista našega Boga, rođena od Oca;
mi smo, zatim, postavši njegovi sudionici,
oživljeni po pravoj vjeri u njega.
Davši tvome tijelu nepokvarljivost,
On ti podiže, u raju, svetohranište,
gdje ti živiš sa svojim proslavljenim tijelom;
po tebi su, također i nama,
bila otvorena vrata.

Pozdravljam te,
o najurešenije i najblistavije utočište!
Bog te učinio pravom Majkom Božjom.
Ljudski rod,
bačen u olujno more života,
u tebi je našao spasenje;
po tebi je postigao darove života
od Onoga koji te počasti
u vremenu sadašnjemu
i slavi te u vijeke vjekova.

*(Iz Homilije o Usnuću, Lodi alla Madonna, EP, Roma
1979., 60; Testi mariani del primo millennio, II. Padri e
altri autori bizantini, Città Nuova Editrice, Roma 1989.,
133-134)*

Zagovornica kod Boga

Pozdravljam te, hrame živi Svevišnjega
koji ne može biti obuhvaćen,
hrame nadasve Bogu po volji;
u kojemu je nestvorena i postojana
Mudrost Boga Oca imala prebivalište
i gdje je Krist Bog
sagradio hram svoga tijela.
On je našao u tebi svoj počinak
za spasenje svijeta i zadovoljstvo da tebe
uzme za vječni i najslavniji počinak.

Pozdravljam te, presveta Majko Božja,
jer je Gospodin Isus, kralj slave,
koji te je izabrao da budeš
njegovo duhovno kraljevstvo na zemlji
i da nam po tebi daruje kraljevstvo nebesko,
htio time da mu budeš sutjelesna
u nepokvarljivosti i,
po slavi Oca i Duha Svetoga,
uzvišenija u slavi od svih.

Pozdravljam te,
neprestana i božanska pomoći
onima koji se pobožno klanjaju Bogu;
rađajući se od tebe,
Krist je došao u pomoć ljudskom rodu
i "podigao nam moćno spasenje" (Lk 1, 69),
da bismo navijestili
svim narodima riječ njegove istine.
Bog uistinu čuva od svake nevolje
one koji te priznaju Majkom Božjom:
On te je doveo k sebi
da bi se ti mogla zauzimati za nas.

*(Iz Homilije o Usnuću Majke Božje, PG 86, 3277-3312;
Testi mariani del primo millennio, II. Padri e altri autori
bizantini (VI-XI sec.), Città Nuova Editrice, Roma 1989.,
132-133)*

Sv. Sofronije JERUZALEMSKI
(550. - 638.)

Rodio se u Damasku. Učitelj govorničtva, zatim monah u samostanu sv. Teodozija kraj Jeruzalema i biskup. Branitelj dviju naravi u Kristu. Postaje g. 634. jeruzalemski patrijarh.

Izvor radosti

"Zdravo, milosti puna, Gospodin s tobom" (Lk 1, 28).

I što bi moglo biti veće od te radosti,
o Djevice Majko?

Ili što bi moglo biti uzvišenije od te milosti
koja je jedino tebi od Boga dana?

Može li se što radosnije ili sjajnije izmisliti?

Čudo koje u tebi čovjek zapaža

nema sebi ravna,

sve je ispod milosti koja je tebi dana;

sve je u drugom redu,

pa i ono što je najvaljanije,

i sve bljeska sjajem koji je manji od tvoga.

"Gospodin s tobom!"

I tko bi se mogao natjecati s tobom?

Bog dolazi iz tebe i tko ti ne bi pustio prolaz

i, štoviše,

tko ti ne bi rado ustupio

prvenstvo i prednost?

Zato, promatrajući tvoje iznimne kreposti

koje nadilaze one svih stvorenja,

kličem i ja s najvećim pohvalama:

Zdravo, milosti puna, Gospodin s tobom!

Ti si izvor radosti ne samo ljudima

nego i višnjim silama.

Uistinu, *"blagoslovljena ti među ženama"*,

jer si okrenula u blagoslov

Evino prokletstvo.

Učinila si da je Adam, što je prije ležao

udaren prokletstvom, po tebi zadobio

blagoslov.

Uistinu si blagoslovljena među ženama,
jer je u milosti tvojoj

blagoslov Očev zasjao ljudima

i oslobodio ih od starog prokletstva.

Uistinu si blagoslovljena među ženama,

jer po tebi

tvoji praroditelji zadobiše spasenje.

Ti si rodila Spasitelja

koji im je pribavio božansko spasenje.

Uistinu si blagoslovljena među ženama,

jer si bez sjemena donijela rod

koji zemlju obasu blagoslovom

i otkupi je od prokletstva

koje je niklo trnjem.

Uistinu si blagoslovljena među ženama,

jer iako si po prirodi žena,

postala si Roditeljicom Božjom.

Koji je iz tebe uistinu rođen,

utjelovljeni je Bog, pa se stoga s pravom

i zasluženo nazivaš Bogorodicom,

jer si pravoga Boga rodila.

Pod svojim si srcem Boga nosila,

u svom tijelu On je u tebi boravio

i iz tebe kao zaručnik izišao

te svima radost donio

i sve ljude obasjao božanskim svjetlom.

U tebi je, Djevice, kao u najčistijem i sja-

jnom nebu, Bog podigao svoj šator. Iz tebe

je izišao kao zaručnik iz svoje ložnice. I

poput diva trčao je putem u svom životu, u

svemu živim ljudima donoseći spasenje koje

će, protežući se od jednoga kraja neba do

drugoga sve ispunjati božanskom toplinom i

životnim sjajem.

(Iz Govora 2. na Blagovijest, PG 87, 3224-3288; Testi mariani del primo millennio, II. Padri e altri autori bizantini, Città Nuova Editrice, Roma 1989., 142-143)

Majka radosti

I sigurno, koja se radost,
koji se užitak ikad može naći
da bi nadvisio navještaj Djevici blaženoj
i Majci Radosti?

Raduj se, Majko nadnaravne radosti!
Raduj se, hraniteljice uzvišene radosti!
Raduj se, glavno sjedište radosti spasenja!
Raduj se, ti suradnice besmrtnosti!

Raduj se,
mistično boravište radosti neizrecive!
Raduj se, blaženi izvore neiscrpive radosti!

Raduj se,
riznice radosti vječne koja nosi Boga!

Raduj se,
stablo sjenovito radosti koja oživljuje!

Raduj se, Majko Božja,
koja ne poznaješ svadbe!
Raduj se, Djevice,
poslije poroda najcjelovitija!
Raduj se, prizore
među svima zaslužan najvećeg divljenja!

Tko će ikada moći opisati tvoj sjaj?
Tko će ikada moći riječima ispričovjediti
tvoju izvanrednu ljepotu?
Tko će imati hrabrosti
navijestiti tvoju veličinu?

Ti si uresila ljudsku narav;
ti si nadvisila legije andeoske;
ti si zasjenila zasljepljujući sjaj arkandela;
ti si pokazala nižima od sebe
sjedišta prijestolja;
ti si spustila visinu gospodstava;
ti si pretekla zapovijedi kneževstava;
oslabila si moći vlasti;
ti si išla naprijed
kao krepost najmoćnija istih kreposti;

ti si, očima zemaljskim,
nadvisila veoma oštar vid kerubâ...

Ti si nadvisila svako stvorenje...

Stoga se obraćam tebi govoreći:
Pozdravljam te, o puna milosti,
jer si bila punija milosti
od ijednoga drugog stvorenja.

*(Iz Homilije o Blagovijesti, PG 87, 3237, XVIII; Testi
mariani del primo millennio, II. Padri e altri autori
bizantini, Città Nuova Editrice, Roma 1989., 141-142;
Lodi alla Madonna, EP, Roma 1979., 62)*

Iso'Jahb III.

(†657/658.)

Rođen u u Kuflani, a učio je u Nisibi. Sirsko-zapadni biskup Ninive-Mossoula, zatim metropolit Arbele i katolikos Seleucije-Ctesifonte.

Molitva Mariji

O sveta Djevice,
zahvaljujući kojoj je naša rasa,
iskvarena nevjerom grijeha,
bila posvećena,
moli s nama svoga Posvetitelja,
da nas posveti;
i da, u sjeni tvojih molitava,
sačuva naše živote,
otvori krila Svoga milosrđa
nad našu krhkost i oslobodi nas od zla.

O Majko Onoga koji je uzrok našega života;
ti, službenice našeg Stvoritelja,
budi za nas dio utočišta u svakom vremenu.

(Testi mariani del primo millennio, IV. Padri e altri autori orientali, Città Nuova, Roma 1991., 348)

Katolikos Izak III.

(VII. st.)

Armenski katolikos i pisac homilija i različitih himana.

Majko Svjetla

Majko Svjetla, Marijo,
Djevice sveta,
koja si po tijelu rodila Svjetlo
koje proizlazi od Oca,
i postala zora Sunca pravde:
duhovnim pjesmama,
o Sveta, mi te veličamo.

Stvore koji nadvisuješ Kerube,
boravište Onoga koji je,
stablo života besmrtnog ploda,
škrinjo zavjetna Riječi,
zlatna urno nebeske mane:
duhovnim pjesmama,
o Sveta, mi te veličamo.

Po tebi su vrata raja,
koja je seraf zatvorio,
bila ponovno otvorena;
po tebi nam je dano stablo besmrtnosti,
stablo koje je Besmrtni,
na njemu žrtvovan,
danas s nebesa obasjao:
duhovnim pjesmama,
o Sveta, mi te veličamo.

(Testi mariani del primo millennio, IV. Padri e altri autori orientali, Città Nuova, Roma 1991., 553)

Euzebije GALIKANSKI

(VII. st.)

Ne radi se o piscu nego o imenu kojim je označena zbirka od 76 homilija skupljenih zajedno koje je u Galiji preradio nepoznati auktor iz VII. stoljeća.

Slava Marijina

Prepoznaj,
o uistinu blažena Marijo, svoju slavu!
Hoću reći onu slavu
koju ti je navijestio bilo anđeo
ili Ivan kad je još bio u tajnosti utrobe
te je prorokovao
preko riječi majke Elizabete:
"Blagoslovljena ti među ženama
i blagoslovljen plod utrobe tvoje.
Što je to da Majka Gospodina moga
dolazi k meni?" (Lk 1, 41-42).

Kliči, o Majko ljudskog spasenja!

Evo ti si zaslužila
prva prihvatiti dolazak Gospodina našega,
obecanog toliko stoljeća ranije
čitavu svijetu.

Ti si postala boravište
beskrajnoga veličanstva;
ti si sama posjedovala
tijekom devet mjeseci,
u ispunjenju jedne osobite zadaće,
nadu zemlje, ures stoljećâ,
zajedničku radost svih;
Onaj koji je učinio da sve započne,
uzeo je početak od tebe;
od tvoga tijela uzeo je onu krv
koja je morala biti prolivena za život svijeta
i od tebe je uzeo ono
čime je platio i tvoj dug.

Međutim, ni Majka Otkupiteljeva nije imuna
od veze sa starim grijehom.

Iako rođen od jedne dužnice,
On sam nije okovan zakonom staroga duga.

Usprkos svemu,
ti imaš malo zajedničkoga
s ostalim majkama.

Ti si bez boli rodila liječnika naših boli;
ti si rodila,
bez ikakva oskvrnuća djevičanstva,
Onoga koji ozdravlja
izopačeni i pokvareni svijet.

Uistinu nije pristajalo
da Onaj koji je bio došao
obnoviti pokvareno u njegovoj cjelovitosti,
na bilo koji način
oskvrne cjelovitost majčinu.

Evo, samim tvojim porodom
rađa se život stoljećâ.

Ti daješ na svjetlo tvorca svjetla
i zaslužuješ zvati sina svoga
Spasiteljem ljudi, ocem anđelâ.

(Iz Homilije II. na Božić, Testi mariani del primo millennio, III., Roma 1990., 644-645)

Maksim ISPOVJEDALAC

(†662.)

Rođen u Carigradu, veoma naobražen napušta g. 630. državnu službu i postaje monah. Bori se protiv krivovjerja. Osuđivan. Završio u izgnanstvu.

Pohvale Majci Božjoj

Koje će istraživanje moći otkriti, koji jezik iskazati, koja ruka vješto napisati u knjigu neprocjenjiv broj milosti i dobročinstava koja je sveta Vazdadjevica Majka Božja izobilno dijelila te iz dana u dan obilno dijeli ljudskom rodu? Ona je vrlo zagovornica kod Sina svoga, Krista Boga, u korist svih onih koji je zazivaju, mirna luka onima koji su gonjeni valovima, ona koja oslobađa od vrtloga svijeta i tijela, koja privodi na put života lutajuće, koja traži i vraća izgubljene, pomoć i snaga onih koji su u iskušenju, posrednica slobode za one koji su svedeni na ropstvo.

Proširit ću svoj govor, polazeći od početka.
Ona je uskrsnuće palog Adama,
otkupljenje Evinih suza,
utjeha onih koji plaču,
prijestolje kraljevo,
koje nosi Onoga koji sve drži,
obnova staroga svijeta,
ljestve na nebo naslonjene,
niz koje se Bog spustio na zemlju,
most koji sa zemlje vodi u nebo,
divljenje anđela,
bič demonâ koji ih izgoni,
korijen poslušnosti i neporočnosti,
stablo ploda besmrtnoga,
ona koja je gojila gojitelja ljudi,
koja je učinila da procvate Onaj
koji sije spasenje,
brazda koja čini da klasa klasje koje

utvrđuje srca,
gozba koja donosi vječnu sreću,
tamjan prikazan Bogu za našu pomoć,
dobit svijeta,
uzrok slobode smrtnika kod Boga,
majka dobrog pastira,
kuća duhovnih ovaca,
ona koja udaljuje nevidljive neprijatelje,
i otvara vrata raja,
glas Apostolâ koji se ne može ušutkati,
nepobjediva potpora učenikâ,
snaga i stabilnost kršćana,
zora dana koja ne zalazi,
roditeljica Sunca pravde,
po njoj je stjeran s prijestolja zmaj opasni,
po njoj nam se pokazao kao spasitelj
Krist prijatelj ljudi,
po njoj smo bili spašeni
od blata mnogih grijeha,
i bili izbavljeni od vlasti mnogih strasti,
ona je ponovno dizanje ljudi
i pad nečistih duhova,
litica života iz koje je potekla
voda besmrtnosti ožednjelima,
stup svjetlosni koji vodi i osvjetljuje
one koji su u tminama,
urna u kojoj je mana s neba sišla,
zemlja obećana iz koje je iznikla slatkoća,
cvijet neporočnosti,
kruna čista ponašanja,
uzorak anđeoskog života,
gusto stablo u kojega sjeni odmaraju umorni,
roditeljica koja je oslobodila od ropstva
vodiču grijeha,
naša pomoć pred Sucem pravednim,
ona koja briše zadužnicu naših grijeha,
odjeća onih koji su lišeni svakog dobra,
vrata velikog otajstva,
nedvojbena slava vjernikâ,
ona u kojoj je Bog neobuhvatljivi,

sveto prijestolje Onoga
 koji je uzišao nad kerube,
 prijatan stanovnik slave kod serafâ,
 ona koja je združila anđele i ljude,
 koja je ujedinila djevičanstvo i porod,
 jer je ona sama djevica bezgrešna
 i majka Emanuelova;
 po njoj je prokletstvo razrješeno,
 po njoj je raj otvoren;
 ona je ključ kraljevstva,
 uzrok vječnih dobara,
 sjedište mudrosti Božje,
 riznica njegove providnosti,
 spomenik djevičanstva,
 vrata života,
 temelj našega preporođenja,
 uzrok božanskog milosrđa prema ljudima,
 zlatni vijenac sunca nevidljivoga,
 sjaj svjetla bez sjene,
 bljesak koji osvjetljuje duše,
 grom koji straši neprijatelje i đavle varalice,
 ona koja čini da šiklja vrelo života,
 kupka koja čisti misli,
 čaša koja proljeva radost,
 zaslon Riječi Božje,
 Svetište nad Svetištima iznad svake svetosti,
 škrinja izabrana Duha Svetoga,
 kruna časna kraljevâ koji služe Bogu,
 čast i ures velikih svećenika
 dostojnih i svetih,
 tvrđava neoboriva Crkve sveopće,
 bedem nepristupačan tvrđave vjernikâ,
 o kojoj je David rekao: "Tko će me dovesti
 do utvrđena grada" (Ps 59, 11), tj. u zajed-
 nicu vjernikâ okupljenih iz pogana,
 ona koja ozdravlja naše bolesti,
 mudrost i pomoć naših duša.

*(Iz Života Marijina, 125, Testi mariani del primo millen-
 nio, II. Padri e altri autori bizantini, Città Nuova
 Editrice, Roma 1989., 280-282)*

Majko Božja

O, riznico svih kreposti!
 O, posrednice oproštenja
 koje nadvisuje narav!
 O, cvijete svakog miomirisa!
 O, diko ljudske naravi, ljubavi naša,
 živote naš, slavo naša i mire naš,
 naša pobjedo i mudrosti naša!
 O, kraljevstvo koje ujedinjuješ sva dobra:
 dobra koja ne može nijedan jezik izraziti,
 nijedna misao nije sposobna dostignuti,
 nijedno vrijeme ne može ostarjeti!
 O, dare božanski ljudima
 i prinose ljudi Bogu!
 O, puna milosti i slave svetoga Trojstva,
 prijemniče njegove dobrote,
 zaručnice neiskusna zaručnikova,
 Majko Boga Emanuela!
 O, sakrariju Duha Svetoga,
 Kraljice svemira,
 urno zlatna koja sadrži manu,
 mladice iskljajala iz korijena Jišajeva,
 za koju Izaija kaže da je blažena,
 jer: "isklijat će mladica iz panja Jišajeva,
 izdanak će izbiti
 iz njegova korijena" (Iz 11, 1)!

Veliki svijećnjace, ložnice kraljeva,
 gozbo života, hrame svjetla,
 škrinjo svetosti, izvore besmrtnosti,
 raj u duhovni, oblače svijetli,
 stupe sjaja neodrživa, posudo kruha života,
 vrata Božja, koja samo On prelazi
 i ostaju stalno zatvorena,
 brdo sve sveto,
 Edene drugog Adama,
 nebo i prijestolje uzdignuto
 i najšire nebesko,
 gorući grme,

škrinjno svetosti i odmora Gospodnjega,
kao što o tebi veli David:

”Ustani, Gospodine,
sa svog počivališta” (Ps 131, 8);
i svako drugo ime kojim su te proroci
označavali simbolima i slikama.

Tko će uostalom moći shvatiti s velikim
iznenađenjem tvoja bezbrojna imena?

Ali je tvoje zbirno i pravo ime:

Majka Božja,
bezgrešna Djevica,
Theotokos više od svih blagoslovljena,
Marija Vazdadjevica.

To je tvoje ime novo, očito i istinsko:
druga tvoja stara imena izražena u slici
sažela si u nova,
a nova si potvrdila starima.

Ti si uistinu živuća knjiga
u koju je neizrecivo zapisana Riječ Očeva
životvornim perom Duha Svetoga.

Ti si uistinu tijelo Novoga zavjeta
božanstveno napisana, zavjeta životvornog
kojega je Bog dodijelio ljudima;
ti si posrednica, zauzimateljica,
ti si besplatan dar našega spasenja,
jer ti bdiješ stalno
i pružaš ruku vjernom narodu.

*(Iz Života Marijina, 132, Testi mariani del primo millen-
nio, II. Padri e altri autori bizantini, Città Nuova
Editrice, Roma 1989., 287-288)*

Sv. Ildefonz TOLEDSKI

(†667.)

*Rođen u Toledu oko 617. g. Monah, kao opat sud-
jeluje na VII. i VIII. Toledskom saboru, od g. 657.
biskup rodnog grada. Veliki Gospin štovatelj i
jedan od najdojmljivijih književnika svoga doba.*

Po Duhu Svetom

O, Gospodo moja,
Gospodarice moja,
Majko mojega Gospodina,
službenice svoga Sina
i Roditeljice Stvoritelja svijeta,
prosim te, molim te, zaklinjem te:
da po onom Duhu primim Isusa
po kojemu si ga ti rodila.

Neka moja duša primi Isusa
po djelu onoga Duha
po kojemu je tvoje tijelo začelo istog Isusa;
da mogu upoznati Isusa
po onom Duhu,
po kojemu ti je dano spoznati,
nositi u krilu i roditi Isusa;
da mogu pokazati o Isusu
ponizne i uzvišene stvari
po onomu istom Duhu,
zahvaljujući kojemu si se ti priznala
službenicom Gospodnjom,
u želji da ti bude
po riječi anđelovoj;
da ljubim Isusa
u onom istom Duhu
u kojemu si se ti Isusu klanjala
kao svome Gospodinu
i promatrala ga kao svoga Sina.

*(Iz De virginitate perpetua sanctae Mariae, I, 1. PG 53-
54; Testi mariani del primo millennio, III. Padri e altri
autori latini, Città Nuova Editrice, Roma 1990., 648)*

Molitva Djevici

Sad se obraćam tebi,
o jedina Majko Božja i Djevice.
Prostirem se pred tobom, o jedino
remek-djelo Utjelovljenja moga Boga.
Ponizujem se pred tobom,
koja si sama bila priznata
Majkom Gospodina mojega.
Molim te, tebe koja si sama bila priznata
kao službenica Sina svoga,
da budu oprošteni grijesi moji i prijestupi.
Učini da ljubim slavu tvoga djevičanstva,
objavi mi veličinu slatkoće svoga Sina,
dopusti mi govoriti
i braniti istinu vjere Sina tvoga,
dopusti mi ipak prionuti uz Boga i uza te,
služiti Sinu tvome i tebi, podvrgnuti se
svome Gospodinu kao svome Stvoritelju i
tebi kao Majci svoga Stvoritelja;
Njemu, kao Gospodinu nebeskih sila, tebi,
kao službenici Gospodina svemira;
Njemu, kao Bogu, tebi, kao Majci Božjoj;
Njemu kao svome Otkupitelju,
tebi, kao suradnici moga otkupljenja. ...
Postajući moj Otkupitelj, postao je tvojim
Sinom. Postajući cijena moga otkupa, njego-
vo Utjelovljenje plod je tvoga tijela, i u
njemu On iscijeli moje rane; od tvoga tijela
On uze tijelo određeno za rane, da njime
uništi moju smrt; od tijela tvoje smrtnosti
On uze tijelo svoje smrtno, da uzmogne
uništiti moje grijehe, koje uze na se; On od
tebe uze tijelo bez grijeha; uze od stvarnosti
tijela tvoje poniznosti samu moju narav
koju On, prethodeći mi u svoje kraljevstvo,
smjesti u prebivalište Oca svoga nad
anđelima.

(Iz Knjige o djevičanstvu sv. Marije, XII, 1, PG 96, 188-208; Testi mariani del primo millennio, III, Padri e altri autori latini, Città Nuova Editrice, Roma 1990., 683-684)

Potoče milosrđa

Zdravo, potoče milosrđa,
rijeko mira i milosti,
sjaju čistoće, roso dolinâ;
Majko Božja i majko oproštenja.

Zdravo, spase jedini djece svoje,
prijestolje svečano Njegova Veličanstva,
kućo gostoljubiva, hrame Kristov,
pute u život, ljiljane čistoće.

Zdravo, zaručnice Kristova,
rascvala ljubeznim ukrasom,
ponizna sluškinjo.

Sva najljepša i dostojna čašćenja,
nijedna ti žena ne bi i ne može biti slična.

Mi ti kličemo: časna,
čist je tvoj duh i jednostavno tvoje srce,
neporočno je tvoje tijelo.

Ti si milostiva i blaga,
draga Bogu, ljubljena više od svih.

Tko te kuša, još te više želi,
još je žedan tvoje svete slatkoće,
i uvijek žarka ostaje njegova žudnja
da te ljubi i hvali.

(PL 96; Lodi alla Madonna, EP, Roma 1979., 72)

Teodor SINCELSKI

(VII. st.)

Prezbiter crkve sv. Sofije u Carigradu, poznat posebno po govorima o odlaganju Gospine haljine i opsjedanju Carigrada.

Molitva za grad Carigrad

O, Gospodo prečista, neporočna i neokaljana, koju Bog Otac posveti i izabra te prosudi da je dostojna Utjelovljenja Riječi, sebi suvječne i istobitne, koju Bog Riječ suvječan Ocu učini uistinu Majkom po tijelu, u kojoj se nastani Duh Sveti koji daje život, sačuvaj neporecivo svome gradu svoju milost, da nikada ubuduće ljudsko oko ne vidi obeščašćenje božanske Crkve ili pustošenje ovoga grada koji je u tvojoj službi; udalji od njega svakog barbara iz bilo kojega naroda koji snuje protiv njega štogod neprijateljskoga, pokazujući tako da je grad opskrbljen tvojom moću. Sve građane zatim i gradove koje su zauzeli barbari, dovedi natrag i otkupi ih, jer ti sve možeš. Daj trajan mir onima koji nastanjuju tvoj grad, udalji od njega svaku građansku buku. Oslobodi ga, Gospodo, od gladi i kuge, od vatre i potresa i svake druge nesreće, darujući mu zauvijek svoju vrijednu pomoć.

Našim kršćanskim vladarima udijeli dugu i mirnu vladavinu, održi za mnoge i mnoge godine svetog prvosvećenika koji poučava narod i sve nas, što te za sve zajedno i za svakoga pojedinog molimo. Udostoj se udijeliti svoja dobročinstva živima i mrtvima, jer si ti vrelo života i riznica spasenja, ti koja imaš slobodu riječi kod Krista Boga utjelovljena i od tebe rođena.

(Iz Govora o odlaganju Gospine haljine, Testi mariani del primo millennio, II. Padri e altri autori bizantini, Città Nuova Editrice, Roma 1989., 291)

Sv. German CARIGRADSKI

(635. - 733.)

Rođen u Carigradu, na službi u Sv. Sofiji, zatim metropolit u Kyzikosu. Bori se za štovanje svetih prilika i neovisnost Crkve o caru, a g. 730. odriče se carigradske patrijaršijske stolice.

Putokaze moga života

O, Majko Božja, vjerom te ispovijedamo, ljubavlju častimo, svetim strahom poštujemo, uvijek te slaveći i vjernički proglašavajući blaženom. Blažen je među ljudima tvoj otac, blažena je među ženama tvoja majka, blažena tvoja kuća, blaženi tvoji preci i blaženi tvoji rođaci, blaženi oni koji su te vidjeli, blaženi oni koji su s tobom živjeli, blaženi oni koji su ti služili; blažen Josip tvoj zaručnik, blažen tvoj pokop, jer si ti čast onih koji te časte, zaslužena nadoknada starih pravednika, visočanstvo visočanstava.

O, Gospodo moja, ti jedina utjeho moja koja od Boga proizlazi, božanska roso koja rashlađuje moju vrućinu, kišo koja silazi od Boga na osušeno moje srce, najsvjetlija bakljo tmine moje duše, vodiču moga puta, jakosti moje slabosti, odjeću moje golotinje, bogatstvo moje krajnje bijede, ozdravljenje mojih nezačeljivih rana, kraju mojih suza, obustavo mojih jecaja, preobražaju svake nesreće, utjeho mojih žalosti,

oslobođenje od mojih veriga,
nado spasenja:
hajde, poslušaj moje molitve,
imaj sućuti prema mojim jecajima
i prihvati moj plač. P
rigni se na moje suze, smiluj mi se.
Svrni svoj pogled na moju molbu
i pristani uza nju:
udovolji mojoj žarkoj želji...
Ti koja si obrana svih i sjajna radost,
učini me dostojnim da se radujem
zajedno s tobom.
Molim te da budem s tobom u onaj dan
uistinu neizreciv Boga i Kralja od tebe
rođena, na njegovoj vječnoj svadbi i u neis-
crpnoj i neprestanoj nasladi, u kraljevstvu
koje nema zalaza ni svršetka.

Da, o Gospođo moja, utočište moje,
živote i pomoći, obrano moja i slavo, nado
moja i jakosti, udijeli mi uživati neopisiva i
neshvatljiva dobra tvoga Sina u nebeskoj
domovini.

Ti posjeduješ, znam to dobro,
moć jednaku htijenju, jer si Majka
Svevišnjega.

Zbog toga te, prečista Gospođo,
molim, da ne ostanem razočaran
u svome iščekivanju,

nego to naprotiv postignem,
Zaručnice Božja koja si rodila
iščekivanje svih,

našega Gospodina Isusa Krista, pravoga
Boga i Gospodara svega vidljivoga i nev-
idljivoga,

kojemu neka je svaka slava, čast i hvala,
sada i vazda po sve vijeke vjekova. Amen

*(Iz Homilije za Navještenje presvete Majke Božje, PG
98, 320-337; Testi mariani del primo millennio, II.
Padri e altri autori bizantini, Città Nuova Editrice,
Roma 1989., 350-351)*

Pozdrav milosti punoj

Raduj se, milosti puna, urno mane sva od
zlata (usp. Heb 9, 4) i svetohranište
uistinu podignuto od purpura, koji mladi
Besalel uljepša sjajem zlata (usp. Izl 31, 2 sl.).

Raduj se, milosti puna, Boganoseći oblače
sa svake strane rumenkast i vrelo koje
neprestano izvire za sve.

Raduj se, milosti puna, visoko i uzdignuto
prijestolje Stvoritelja svih stvari i Otkupitel-
ja, koji svojom rukom liječi sve i svako
pojedino biće, i one na nebu i one na zemlji.

Raduj se, milosti puna, živi Hrame
veličanstvene slave (usp. Ps 29, 9)
Onoga koji je za nas postao čovjekom
i za naše spasenje podnio tijelo.

Raduj se, milosti puna, koja donosiš život
i hraniš Onoga koji hrani: i s mlijekom
daješ piti Onome koji jednom učini
da izbije med iz stijene (usp. Pnz 32, 13).

Raduj se, milosti puna, brdo Božje, brdo
plodno, brdo sjenovito (usp. Ps 68, 15),
brdo neiskopano, brdo Božje jasno vidljivo.

Raduj se, milosti puna, ushite duše,
štovanje sveopće čitavoga svijeta,
i uistinu dobra posrednice svih grešnika.

Raduj se, milosti puna, vrata potlačenih i
strašna obrano onih koji te iskrena srca
ispovijedaju Majkom Božjom.

Raduj se, milosti puna, koja si za
zajedničko spasenje ljudskog roda nosila u
krilu Gospodina ljubitelja ljudi.

Raduj se, milosti puna, divljenja i sažaljenja
vrijedno utočište svih kršćana, i vizijo
najuzvišenija svake veličanstvene ljepote.

*(Iz Homilije za Navještenje presvete Majke Božje, PG
98, 320-337; Testi mariani del primo millennio, II.
Padri e altri autori bizantini, Roma 1989., 339)*

Andrija KRETSKI

(†740.)

Rođen oko g. 660. u Damasku. Nakon solidne izobrazbe, u Jeruzalemu postaje monah u samostanu sv. Sabe. Đakon, zatim metropolit Gortine na Kreti. Poznat govornik i himnopolisac.

Pohvale Bogorodici

Uputimo joj pozdrav Gabrijelov!

Recimo Majci veselja:

”Zdravo, milosti puna” (Lk 1, 28);

zdravo, blješče,

kojega posredstvom nestade tmine

i na njezino mjesto dođe svjetlo.

”Zdravo, milosti puna”,

zbog koje Zakon zašuti i milost zablista.

Zdravo, izvore veselja i kraju prokletstva.

”Zdravo, o sasvim puna milosti,

Gospodin je s tobom”;

On koji kasnije dođe od tebe,

ranije bijaše s tobom:

prije u mogućnosti, zatim na djelu:

sada, pripremajući tvoju utrobu

kao boravište za sebe sama;

zatim, tjelesno gradeći s tobom

veliko otajstvo (božanske) ekonomije.

Zdravo, ti koja si sama zatvorila u sebe

blagoslov prve osude.

Zdravo, riznice djevičanstva

koja primi Boga

i iz koje porod prođe bez povrede,

dok je ostajalo bezgrešno bogatstvo

djevičanstva.

Zdravo, Majko čista i Djevice koja si dojila.

Zdravo, zlatni vijenče ljepote (usp. Mudr 5, 16)

i Kraljice roda našega,

sa svake strane urešena

povlasticama kraljevskim.

Zdravo, sveti hrame Kristov,

samoga i jedinoga svećenika

po redu Melkizedekovu

u svetim ogradama neba (usp. Heb 5, 10).

Zdravo, štapu Aronov (usp. Br 17, 23),

korijene Jišajev (usp. Iz 11, 1),

žezlo Davidovo, odjeće kraljevska,

kruno milosti, nepisana slika djevičanstva,

metalna pločice svetosti (usp. Br 17, 23),

odluku sudbinâ.

Zdravo, posrednice Zakona i milosti,

pečate staroga i novoga Zavjeta,

najočiglednija punino svega proroštva (usp.

Ef 1, 10),

akrostihu istine Pisma Bogom nadahnuta,

životom nadahnuti

i čisti svešće Boga i Riječi,

u kojemu, iako bez glasa i bez slova,

Bog biva čitan svakog dana.

Zdravo, prvino moğa preporoda,

kraju obećanjâ i proricanja

od Boga nam upućenih,

unaprijed obznanjeno

svetište božanske slave,

dobro čekano spasenje narodâ (usp. Lk 2, 30).

Zdravo, prave ljestve Jakovljeve (usp. Post

28, 12 sl.),

brdo zadimljeno (usp. Izl 20, 18),

škrinjo svetosti (usp. Ps 132, 8)

sa svake strane prekrivena zlatom

po sjaju Duha,

od zlata načinjena urno

koja sadrži Krista manu nebesku

i čisto jelo svega svemira.

Zdravo, ti po kojoj ”rađanje djece u boli”

(Post 3, 16) prestaje

i pretvara se u radosno klicanje.

(Iz Pohvala za blagdan Rođenja Marijina, PG 97, 861-881; Testi mariani del primo millennio, II. Padri e altri autori bizantini, Città Nuova Editrice, Roma 1989., 409-410)

Naša veleposlanice i nado

O, Djevice,
od tebe kao od brda neodrezana,
bi otcijepljen Krist,
kamen ugaoni
koji je ujedinio razdvojene naravi.
Zbog toga se veselimo i tebe veličamo,
o Teotokos!

Dodite, spomenimo se čista srca i duše
budne Kćeri Kraljeve,
sjaja Crkve,
sjajnije od zlata,
i veličajmo je!

Zdravo i raduj se,
Zaručnice velikoga Kralja,
ti koja odsijevaš divno ljepotu svoga
zaručnika i kličeš sa svojim narodom:
O, Davateljice života, tebe veličamo!

O, Spasitelju,
daruj svoju nebesku pomoć svojoj Crkvi;
ona ne prepoznaje drugog Boga
i osloboditelja izvan tebe,
koji si dao svoj život za nju
i slavi te u znanju.

Usliši vapaje svoga naroda,
Djevice Majko Božja,
i zagovaraj bez prestanka kod svoga Sina,
da nas koji te hvalimo
oslobodi od zalâ i napasti.
Ti si naša predstavница i naša nada.

(Lodi alla Madonna, EP, Roma 1979., 76-77)

Sv. Ivan DAMAŠČANSKI

(†749.)

*Crkveni naučitelj. Rođen oko g. 675. u Damasku,
izvrsno naobražen postao monah i svećenik.
Napisao mnoge bogoslovne raspre, posebno protiv
opiratelja štovanju kipova i svetih slika.*

U službi spasenja

O, ženo najljubaznija, triput blažena!
"Blagoslovljena ti među ženama
i blagoslovljen plod utrobe tvoje" (Lk 1, 42).
O, ženo, kćeri kralja Davida
i Majko Kralja sveopćega, Boga.
O, božanska živa slika,
u kojoj se Bog stvoritelj smilovao,
da imaš dušu kojom Bog upravlja
i koja samo u Boga ima povjerenja,
i upravljaš svaku želju
prema jedinomu biću poželjnu
i dostojnu ljubavi,
dok se središ jedino na grijeh
i onoga koji ga je začeo.
Imat ćeš život koji nadilazi narav.
Nećeš ga imati po samoj sebi,
kao što po samoj sebi nisi ni rođena.
Imat ćeš ga, tako, po Bogu,
zahvaljujući kojemu si se rodila,
na osnovi čega ćeš služiti općem spasenju,
da se tvojim djelom ispuni stari Božji plan
(usp. Iz 25, 1): Utjelovljenje Riječi
i naše pobožanstvenjenje.

Tvoje je zvanje hraniti se
božanskim riječima i nasititi se,
kao "maslina plodna u kući Božjoj" (Ps 51,
10), kao "stablo zasađeno
pokraj voda tekućica" (Ps 1, 3) Duha,
kao stablo života koje je proizvelo svoj plod
u vremenu doznačenu (usp. Otk 22, 2),
Boga utjelovljena, život vječni svih bića;

ti koja imaš svaku misao bogatu i korisnu za dušu i odbacuješ, prije negoli iskušaš, sve one suvišne i škodljive.

Oči su upravljene "neprestano prema Gospodinu" (Ps 24, 15), razmatrajući "svjetlo vječno i nepristupačno" (1 Tim 6, 16).

Uši slušaju božansku riječ i odmaraju se s citrom Duha; preko njih Riječ je ušla da se učini tijelom. Nosnice se opijaju mirisom balzama Duha, koji je božanski balzam pro-liven spontano kao pomast njegova čovještva: "miris proliven do kraja tvoje je ime" (Pj 1, 2), kaže Pismo. Usne hvale Gospodina i združuju se s njegovim usnama. Jezik i glasnice razlikuju riječi Božje te se ispunjaju božanskom slašću (usp. Ps 119, 103). Srce čisto i bezgrešno, koje vidi i žudi Boga bezgrešnoga.

Utorbo u kojoj je beskonačni uzeo boravište, prsi mlijeka koje ste hranile Boga, dijete Isusa! Vrata Božja uvijek nepovrijeđena! (usp. Ez 44, 2). Ruke koje nosite Boga, i koljena, prijestolje više od kerubâ: zahvaljujući njima učvrstiše se "ruke lomljive i koljena klecava" (Iz 35, 3). Noge, koje ste vođene zakonom Božjim kao upaljenom svjetiljkom (usp. Ps 119, 105) i trčite za njim bez okretanja natrag, sve dok ne budete privučene prema onoj koja ljubi ljubljenoga (usp. Pj 1, 4).

Sva si svadbena dvorana Duha; sva si "grad Boga živoga, obradovan potočićima rijeke" (Ps 46, 5), valovi karizama Duha Svetoga; "sva lijepa", sva "pokraj" (Pj 4, 7) Boga. Ona, koja je iznad kerubâ, na višem od serafâ, kraj Boga, zaslužila je te naslove!

(Iz Homilije na blagdan Rođenja Marijina; PG 96, 661-680; *Testi mariani del primo millennio, II. Padri e altri autori bizantini*, Città Nuova Editrice, Roma 1989., 505-506)

Radionica našega spasenja

Hajde, odvojimo se svi, duhom, od domovine (zemaljske) zajedno s onom koja se od nje udaljuje.

Idimo, siđimo svi u grob, sa željom srca, zajedno s onom koja tamo silazi.

Rasporedimo se okolo presvetoga ležaja.

Pjevajmo himne svete, pjevajući na ove riječi: "Pozdravljam te, milosti puna, Gospodin je s tobom" (Lk 1, 28).

Raduj se, predodređena Majko Božja.

Raduj se, ti koja si bila izabrana prije vremenâ u planu Božjemu, izdanče najbožanstveniji zemlje, sklonište božanske vatre, presveta slavo Duha Svetoga, vrelo vode žive, vrte stabla života, mladice živa grozda božanskoga iz kojega istječu božansko piće i jelo, rijeko puna mirisa Duha, njivo božanskog klasja, blistava ružo djevičanstva koja širi prijatan miris milosti, ljiljane od kraljevske odjeće, janje koje rodi Jaganjca Božjega koji briše grijeh svijeta (usp. Iv 1, 29), radionice našeg spasenja, uzdignutija od anđeoskih moćiju, sluškinjo i Majko.

(Iz III. homilije o Usnuću, PG 96, 753-761; *Testi mariani del primo millennio, II. Padri e altri autori bizantini*, Città Nuova Editrice, Roma 1989., 541)

Marijino krilo - prijestolje Božje

U tebi se raduje, o puna milosti,
sve stvorenje,
čete anđela i ljudski rod.

O, hrame posvećeni i raju duhovni,
slavo djevica.

Zahvaljujući tebi, Bog se utjelovio
postajući dijete.

On, Bog naš prije vjekova.

Od tvoje utrobe On je učinio prijestolje
i napravio ga prostranijim od nebesa.

U tebi se, o puna milosti,
raduje sve stvoreno.

Slava ti.

(Lodi alla Madonna, EP, Roma 1979., 78)

STARA KRŠĆANSKA MOLITVA

(prije VIII. st.)

Poslušaj nas i pogledaj

Poslušaj nas i pogledaj, Marijo:
ti si postala kćerka Sina svoga
sluškinja svoga djeteta,
majka svoga Stvoritelja,
nositeljica svevišnjega Spasitelja.

Kralj se zaljubio u sjaj tvoje ljepote
i udostojao se pripraviti za sebe,
u tvojoj zemlji,
čisto boravište.

Isprosi nam od njega
izvanrednu slatkoću želje za Bogom.

Tako ćemo ostati posvećeni njegovoj službi
u ovom životu i,
nakon našeg preminuća,
stići bez smetenosti onome
koji je od tebe rođen.

Stjepan SIUNIŠKI

(VIII. st.)

Armenski biskup Siunikha. Učio u Carigradu i bio prevoditelj. Komentirao ukratko dijelove Sv. pisma, pisao himne i antifone. Mučenik.

Uteci se za nas

Roditeljice Božja, Djevice bezgrešna,
mi se pouzdajemo u tebe:
uteci se za nas kod Krista.

Ti si sama Blažena među ženama,
Majko i Vazdadjevice, svjetlo intelektualno,
Roditeljice našeg Stvoritelja:
blagoslivljamo te zauvijek.

Okružena si krilima kerubâ,
sveta Bogorodice, Djevice i Majko,
boravište božanstva, Roditeljice Božja,
blagoslovljena od svega
propovijedanja apostolskoga.

Tebi, koja si svetohranište
i hram Boga Riječi,
mi hrlimo, o Marijo Majko i Djevice:
uteci se za nas kod Krista

Majko Božja koja pira ne poznaješ,
Sveta koja si na neizreciv način
nosila u sebi božansku Narav, Riječ Očevu,
i na neizreciv je način rodila,
mi te molimo neprekidnim glasom:
utjeći se stalno za nas kod Njega.

Bez prestanka ti se utječemo,
sveta Majko Božja:
uteci se kod Krista Boga našega,
da nas oslobodi od napasti
i svih naših opasnosti.

(Testi mariani del primo millennio, IV. Padri e altri autori orientali, Città Nuova, Roma 1991., 555)

Ciprijan MELODSKI

(VIII. st.)

Drži se da je bio monah koji je živio krajem VII. i početkom VIII. stoljeća. Napisao je nekoliko himana s vlastitom melodijom.

Pjevajmo Mariji

Dođite, smrtnici,
pjevajmo himne bez prestanka
Djevici Majci Božjoj, Mariji,
od koje se rađa Krist.

Veseli se, Betleheme!
Došao je Onaj koji pase i spašava Izraela,
ti više nećeš biti posljednji
među kneževstvima Judinim.

Riječ Očeva koja sve stvori
sad se pokazuje vidljivom,
neizrecivom i neosjetljivom,
jedna osoba u dvije naravi.
Uzvišena Gospodo,
podigni ruke prema Sinu svomu,
Tvorcu milosrdnu,
neka se smiluje svojim slugama.

(G. Schirò, Lineamenti storici sulla genesi e lo sviluppo dei Syntomen. Cipriano il Melode, Grottaferrata 1949., 48)

Kuzma MAIUMSKI

(†oko 751.)

Rođen oko 675. godine. Rano ostao bez roditelja. Posvojio ga otac I. Damašćanskoga. S Ivanom postao monah u Sv. Sabi nedaleko od Jeruzalema, a g. 735. imenovan biskupom Maiume.

Zdravo, Roditeljice Božja

Koju će ti dostojnu pjesmu
predstaviti naša slabost,
ako ne onu radosnu,
u koju nas je Gabrijel mistično uveo:
"Zdravo, Roditeljice Božja,
Djevice Majko netaknuta!"

Vazdadjevici i Majci
Kralja vrhovnih moćiju,
čista srca, vjernici, duhovno kliknimo:
"Zdravo, Roditeljice Božja,
Djevice Majko netaknuta!"

Neistraživ je, o Prečista,
ponor tvoga neshvatljivoga rađanja:
čvrstom vjerom, tako,
tebi iskreno uzdajemo dar, govoreći:
"Zdravo, Roditeljice Božja,
Djevice Majko netaknuta!"

(Iz Kanona pohvala Majci Božjoj, Parakletiké, Roma 1885., 12-20; Testi mariani del primo millennio, II. Padri e altri autori bizantini, Città Nuova Editrice, Roma 1989., 608)

Ambrozije AUTPERTSKI

(†781.)

Rođen početkom VIII. st. u Francuskoj. Došao u Italiju, pohodio Rim i zaustavio se u opatiji sv. Vincenca u Voltornu prigrlivši benediktinski život. Izabran za opata.

Majka naroda

O, blažena Marijo, o dostojna svake hvale!
O, slavna roditeljice!

O, uzvišena rodiljo,
u koje se utrobi združi Tvorac neba i zemlje!

O, sretni poljpci
utisnuti na usnama dojenčeta,
... koje je puzalo još četveronoške,
igralo s tobom, svojom majkom,
kao pravo dijete od tebe rođeno;
međutim, Ono je bilo Gospodin,
Bog pravi rođen od Oca,
Jedinorođeni Sin Božji!

Začinjući doista svoga Tvorca,
u vremenu si rodila dijete,
koje si već unaprijed poznavala
kao Stvoritelja vremena!

O, sretno rađanje,
razlože radosti anđela i želja svetih;
potrebno za one koji su izgubljeni
i prikladno za one koji su uništeni!

Nakon što je podnio mnoge uvrede u tijelu
u koje se zaodjenuo,
On je, na kraju,
pretučen bičevima i napojen žučju,
i obješen na mučilo
da pokaže tebe kao pravu majku i,
trpeći, samoga sebe kao pravoga čovjeka.

Ali ja, bijedan u umu kao što jesam,
što ću morati učiniti? Što god rečem o tebi,

uvijek će manja biti hvala
negoli tvoje dostojanstvo zaslužuje!
Ako te nazovem *nebom*, ti si viša.
Ako ti rekнем *Majko narodâ*, ti si viša.
Ako te nazovem *slikom* Boga,
ti si i toga dostojna!
Ako te, po običaju,
nazovem *Gospom od anđelâ*,
ti pokazuješ da si svih stvari!
Što ću, onda, morati reći o tebi?
Što ću morati razglasiti,
ako jezik čovjekov nije dovoljan
da ispriповjedi tvoje kreposti?
Zasad naš tjelesni jezik neka šuti te hvale,
koje uvijek i sa žarom naš duh u dubini
sebe osjeća i želi izraziti.
Sada te molim da pomiluješ naše uši
skladnim zvukom svoje pouke.
Sada svete ruke neka plješču s čembalima
i, među brzim pokretima prstiju,
neka odjekne melodičan himan
na hvalu roditelje.
Veselo i jednoglasno neka pjevaju srca
i slatki stihovi
nek se u ritmu jedan iza drugog izmjenjuju.

(Iz *Homilije na blagdan Uznesenja Marijina*, PL 39,
2129-2134; *Testi mariani del primo millennio*, III. *Padri
e altri autori latini*, Città Nuova Editrice, Roma 1990.,
723)

Molitva Mariji

Koje će ti hvale moći iskazivati
ljudska krhkost koja je našla pristup
svome otkupljenju, jedino tvojim
sudjelovanjem u božanskom planu?
Prihvati, zato, našu zahvalu, koliko god ona
bila skromna i nadasve nerazmjerna
u usporedbi s tvojim zaslugama.
Usliši naše zavjete i, moleći,
oplakuj naše grijehе.
Primi naše molitve u sakrarij uslišanja
i daj nam ponovno milost pomirenja.
Zahvaljujući ti oprostivo je,
to što po tebi glasom molimo;
zahvaljujući ti moguće je zadobiti,
to što u duhu vjere pitamo.
Prihvati što dajemo, isprosi što pitamo,
oprosti što se bojimo jer, da bismo
umanjili srdžbu Sučevu, nismo pronašli
nijednoga koji bi po svojim zaslugama
bio moćniji od tebe, koja si zavrijedila biti
Majkom našega Otkupitelja i Suca.
Priteci u pomoć bijednima,
pomoz malodušnima, okrijepi nemoćne;
moli za narod, zauzmi se za svećenstvo,
zagovaraj povorku monaha,
moli za pobožni ženski svijet.
Svi osjetno primjećuju tvoju utjehu,
svi koji pobožno slave
svetkovinu tvoga Uznesenja.

Utješi žalosne i tvoja ljubav
nek bude sućutna prema onima
koji se odlučuju za put u nebo.
I, videći nas stalno kako te hvalimo,
predstavi, molimo te,
naše jecaje Gospodinu i bez prestanka se
obraćaj Njemu, svome Sinu.
Mi nastavlјamo trpjeti na ovoj zemlji,
stalno smo ponovno vrijeđani,

puni smo uvreda, gladni smo, žedni,
trpimo od sna i u zatvoru smo.
Ti si, naprotiv, u kraljevstvu nebeskom
pretpostavljena svim korima djevica, *ti slijediš Jaganjca kamo god ide* (usp. Otk 14, 4).
Bijelim ljiljanima i proljetnim ružama u
cvatu, ti pozivaš djevičanske korove da se
napoje na izvorima života vječnoga,
budući da se oni ne puštaju uhvatiti u
mrežu zavodničkih karika izazova tijela.
Ti u preblašenoj kraljevskoj palači
blaženika, nakon što si postigla najviše
dostojanstvo, šetajući među rosnim
biljkama, slatke korake
bacaš među divotama i mirisavim zadahom
rajskog cvijeća i svojom svetom palmom
bereš ljubičice što ne trunu. Sjedinjena s
najuzvišenijim korovima, ti neprestano
pjevaš jednoglasno s njima i, zajedno s
anđelima i arkandelim, neumornim glasom
ne prestaješ ponavljati: *Svet* (Otk 4, 8).
Ti sjediš u Kraljevoj sobi,
urešena biserima blaženstva.
Anđeli su postavili tvoje kraljevsko
prijestolje u sobu vječnoga Kralja.
I sam Kralj kraljeva, ljubeći te više od svake
druge kao pravu majku i dostojanstvenu
zaručnicu, sjedinjuje se s tobom u zagrljaj
ljubavi. Ništa čudno ako se udostoji
radovati zajedno s tobom onaj Bog koji sada
kraljuje na nebesima i kojega si,
rođena kao čovjeka od tebe, poljubila toliko
puta na zemlji, kad je bio dijete.
U ime blaženstva koje posjeduješ,
svrni svoje oči, o Djevice,
da se izvučemo iz svojih bijeda.

*(Iz Homilije na blagdan Uznesenja bl. Djevice Marije;
PL 39, 2129-2134; Testi mariani del primo millennio.
II. Padri e altri autori bizantini (VI-XI sec.), Città Nuova
Editrice, Roma 1989., 728-729)*

Daruj nam Krista

Molim te, Djevice blažena,
daruj nam Krista svojim zagovorom,
ti koja ne znaš odbiti utočišta svojoj djeci,
i ne obazireš se uopće
na nepravde
onih koji te ne časte kako bi trebali.

Jer ona koja je svladana ljubavlju
prema svojoj djeci,
podnosi čak i nepoštovanje.

Štiti, dakle, svojom moćnom molitvom
one koji su nedostojni tvojih dobročinstava,
i koji su od tebe rođeni
u tvome Jedinorođenome Sinu.
Moli ga za oprostjenje prijestupâ,
koje mnogi čine.

(Preghiere a Maria, EM, Padova, 40)

Sergej AGIOPOLIT

(VIII. st.)

Pod imenom Sergej zvan Agiopolit ostali su tekstovi koji su našli mjesto u liturgijskim knjigama Grčke Crkve. Čini se da je bio monah u Sv. Sabi nedaleko od Jeruzalema.

Prikazanje u hramu

O, zborovi vjernika,
okupljeni danas u duhu na svečano slavlje,
pobožno pjevajmo himne
božanskoj Djevojčici,
Djevici i Majci Božjoj,
dovedenoj u hram Gospodnji
nakon što je bila odabrana
među svim pucima
da bude prebivalište Krista,
Kralja i Boga sveopćega.

Djevice,
prosljedite s upaljenim svjetiljkama
pri ulasku Vazdadjevice;
majke, odlagajući svaku bol,
sprovedite s radošću
pjevajući himne Majci Božjoj
koja je postala razlogom radosti
čitavom svemiru.
Svi, dakle, zajedno s anđelom
kličimo skladna glasa *Zdravo* Milosti punoj,
koja zagovara za duše naše.

(Iz Večernje Prikazanja Marijina, Testi mariani del primo millenio 2, Roma 1989., 614.)

Alkuin

(735. - 804.)

Rođen u plemićkoj anglosaksonskoj obitelji u Yorku, gdje je proveo i svoju mladost u poznatoj školi kojom je g. 780. i upravljao. Na poziv Karla Velikoga prelazi u Francusku.

Molitva sv. Mariji

Ispruži svoju desnicu,
(Gospodine),
i po zagovoru blažene
i slavne Djevice Marije, Majke Božje,
daj nam zalog nebeske milosti.
Po Kristu našem Gospodinu.

Štiti, Gospodine,
svoje sluge milošću mira
i očuvaj od svih neprijatelja,
nas koji se uzdamo u pomoć blažene Marije.

Gospodine,
neka nas prati, molimo te,
zagovor blažene i slavne
vazda Djevice Marije,
Majke Božje i neka nam izmoli tvoj oprost.
Po Gospodinu našem
Isusu Kristu Sinu tvomu, koji...

(PL 101, 464; Testi mariani del primo millennio, III. Padri e altri autori latini, Città Nuova Editrice, Roma 1990., 762)

Sv. Tarazije CARIGRADSKI
(†806.)

Rođen oko g. 730. u uglednoj obitelji, postaje carski tajnik, g. 784. izabran za patrijarha. Istaknuo se u obrani svetih slika prije, za vrijeme i poslije sabora u Niceji 787. g.

Općoj posrednici

S poštovanjem i svetom radošću
uzvikujmo glasno onaj Zdravo Gabrielov:
"Pozdravljam te, slasti Očeva,
preko koje se poznavanje Boga
proširilo do krajnjih granica zemlje.
Pozdravljam te, boravište Sinovo
iz kojega je on izišao zaodjenut u tijelo.
Pozdravljam te,
o neizrecivo prebivalište Duha Svetoga.
Pozdravljam te,
o opjevani uresu nebeskih duhova.
Pozdravljam te, o svetija od kerubâ;
pozdravljam te,
o slavija od serafâ, raširenija od neba;
pozdravljam te,
o sjajnija od sunca, blistavija od mjeseca.
Pozdravljam te,
o mnogoliko blještavilo zvijezda;
pozdravljam te, o lagani oblače,
koji razlijevaš nebesku kišu;
pozdravljam te, o sjaju koji blistaš blago u
očima vjernikâ;
pozdravljam te, o grmljavino duhovna,
koja bez buke tutnjiš u ušima naroda;
pozdravljam te, o daše sveti,
koji si iz zemlje raspršio duhove zloće.
Pozdravljam te, o plemenita pomoći prorokâ;
pozdravljam te,
o izvrsno svjedočanstvo mučenikâ;
pozdravljam te,
o toliko opjevana himnima patrijarhâ;

pozdravljam te, o najviši uresu svetih;
pozdravljam te,
o najistinskiji miljeniče pravednih;
pozdravljam te, o blažena slavo djevica;
pozdravljam te, o žezlo i čvrstoćo kraljevâ;
pozdravljam te, o najveća službo svećenikâ;
pozdravljam te,
o nepobjedivo utočište grešnika;
pozdravljam te, o slavni vodiču pomoraca;
pozdravljam te,
o Gospođo, okrepo onih koji padaju.
Pozdravljam te, o ugodni lijeku bolesnikâ;
pozdravljam te,
o sigurno uskrsnuće umirućih;
pozdravljam te,
o uzročje spasenja svih smrtnika;
pozdravljam te, o neizreciva radosti svijeta;
pozdravljam te, o Kraljice posrednice mira;
pozdravljam te, o bezgrešni sjaju majki;
pozdravljam te, o veliko boravište Riječi;
pozdravljam te, o sigurna potporo starih;
pozdravljam te, o božanski odgoju mladih;
pozdravljam te, o svijetla zaštito djece;
pozdravljam te,
o posrednice svih stvari
koje se nalaze pod nebom;
pozdravljam te,
o potpuno uskrsnuće čitavoga svijeta;
pozdravljam te,
o slavno slavlje neba i zemlje;
pozdravljam te, o milosti puna,
Gospodin je s tobom.
On koji je prije tebe, od tebe i s nama.
Njemu hvala zajedno s Ocem, presvetim,
blagotvornim i životvorcem Duhom
sada i vazda i u vijeke vjekova. Amen.

*(Iz Homilije o Prikazanju Marijinu u hramu, PG 98,
1481-1500; Testi mariani del primo millennio, II. Padri
e altri autori bizantini, Città Nuova Editrice, Roma
1989., 636-637)*

Sv. Teodor STUDIT

(759. - 826.)

Opat, obnovitelj monaškog života, borac za javno ćudoređe, branitelj pravovjerja pred slikoboračkim divljanjem i plodan bogoslovni pisac. Zbog svoje vjere i stava tri puta je prognan.

Pozdravi Majci Božjoj

Raduj se, ljestvico
podignuta od zemlje do neba,
po kojoj se ostvari silazak Gospodnji
k nama i ulazak njegov na nebo -
prema velikom patrijarhu Jakovu!

Raduj se, najzagonetnija kupino,
iz koje se javio anđeo Gospodnji
u plamenu vatre, a da onaj paleći oganj
ne spali (kupine) -
prema bogovidiocu Mojsiju!

Raduj se, bogaupivše rùno,
odakle se vodom napuni posuda -
prema predivnom Gideonu!

Raduj se, grade Kralja Velikoga,
kome se dive kraljevi i veličaju ga -
prema pjesmotvorcu Davidu!

Raduj se, duhovni Betleheme, dome Efratin,
iz koga iziđe Kralj slave
da postane vladarom u Izraelu,
a čiji je izlazak u početku eonskih dana -
prema božanskom proroku Miheju!

Raduj se, sjenovita Goro Djevičina,
iz koje se pojavi Svetac Izraelov -
prema bogòglasnom Habakuku!

Raduj se, prezlatni
i svjetlònosni svijecnjače,

odakle stanovnicima tmine i smrtne sjene
zasja nepristupno Svjetlo božanstva -
prema bogòduhom Zahariji!

Raduj se, svemirsko pomirilište
na kom se, od Istoka Sunčeva do Zapada,
slavi Ime Gospodnje kod svih narodâ
i na svakome mjestu prinosi
tamjana kâd Imenu njegovu -
prema presvetom Malahiji!

Raduj se, oblače lagani
na kojem Gospod sjedi -
prema svjetlòglasnom Izaiji!

Raduj se, sveta knjigo zapovijedi Gospodnjih
i svježe upisani zakone milosti,
odakle doznajemo za ono što je Bogu milo -
prema čovjeku plača Jeremiji!

Raduj se, dveri zatvorena
kroz koja Bog Izraelov uniđe pa iziđe -
prema bogomotriocu Ezekielu!

Raduj se, goro ponajviša iz koje se,
bez zahvata ljudske ruke,
Ugaoni odvali kamen -
prema bogomudrom Danielu!

*(Iz Pohvala za Usnuće svete Gospode naše Majke
Božje, PG 99, 720-729; Marija, 7-8-9/1989, 248-249;
preveo: Predrag Belić; Testi mariani del primo millen-
nio, II. Padri e altri autori bizantini, Città Nuova
Editrice, Roma 1989., 653-654)*

Pohvale Mariji

Raduj se, sjajni oblače,
koji u pustinji života zasjenjuješ novog
Izraela svojim zagovorom (usp. *Izl* 13, 21).
Zahvaljujući tebi,
bivaju čuvene odluke milosti i iz tebe je
došlo Sunce pravde koje sve obasjava zraka-
ma nepokvarljivosti

Raduj se, svijetnijače,
srebrna i čvrsta posudo djevičanstva,
kojega je stijenj milost Duha (usp. *Izl* 25,
31) i kojega je ulje ono tijelo sveto uzeto
od tvoga tijela neporočna.
Iz njega je rođen Krist,
svjetlo koje ne poznaje zalaza.
Onima koji sjede u tami i sjeni smrtnoj
ti si upalila svjetlo života vječnoga.
"Raduj se, milosti puna" (*Lk* 1, 28),
stvorenje i ime duhovno
najbogatije svake radosti.
Od tebe je došao na svijet Krist,
veselje besmrtno i lijek za Adamovu žalost.

Raduj se, raj, vrte blaženiji od Edena.
U tebi je isključala svaka biljka kreposti
i iz tebe je zatreperilo stablo života.
Združeni s njime, vraćamo se
izvornom životu,
okrećući leđa onom plamenom maču
o kojemu govori Pismo (usp. *Post* 3, 24).

Raduj se, grade zvučni velikog vladara,
da upotrijebimo riječ Davidovu (usp. *Ps* 48,
3). U tebi se otvara kraljevska dvorana
nebesa i žive u radosti zemaljski
koji su tamo upisani kao građani...

(*O Rođenju Gospe naše Majke Božje*, PG 96, 680-697; *Testi mariani del primo millennio, II. Padri e altri autori bizantini*, Città Nuova Editrice, Roma 1989., 649)

Josip STUDIT

(+832.)

Rođen oko 762. godine. Brat Teodorov. U Cari-gradu stekao naobrazbu, prigrlio g. 781. monaški život, g. 807. imenovan solunskim nadbiskupom. Prognan dva puta i umro prije negoli je stigao do biskupske stolice.

Sidro ufanja

O, Majko Božja i Kraljice svijeta,
iz same svoje samilosti
izvuci me iz strašnoga bezdana propasti
u koji su me bacile naslade tijela i sklonosti
prema ovozemaljskim stvarima.

Nemam druge nade spasenja
i potpuno sam obeshrabren, o Sveta.

Ti si spasenje svih ljudi,
ti koja si na neiskazan način rodila Boga;
ti si zaštita vjernicima,
vodič slijepima, okrepa palima.

Pjevajući himne, mi ti kličemo:
"Sve stvorenje neka blagoslivlje
i uzvisuje Gospodina po sve vijekel!"

Budući da smo tebe stekli
kao sidro spasenja,
u te postavljamo sve svoje nade,
o Roditeljice Božja. Budi, dakle, za nas,
koji smo ti bliski, luka i bedem neosvojiv,
i daruj nam snage
da možemo klicati bez predaha:
"Sve stvorenje neka blagoslivlje
i uzvisuje Gospodina po sve vijekel!"

(Iz *Parakletičkog kanona Majci Božjoj, Testi mariani del primo millennio, II. Padri e altri autori bizantini*, Città Nuova Editrice, Roma 1989., 676)

Luko onih koji plove u zlima

Ublaži, o prečista Djevojčice,
divlju oluju moje duše,
koja si se jedina pokazala na zemlji
lukom onima koji plove
u životnim zlima.

Ti koja si rodila Svjetlo,
osvijetli, o Čista, oči moga srca.

Dana si nama na zemlji
kao zaštita, bedem i dika.

Dana si nam kao utvrda
i sigurno spasenje, o Djevojčice.

Zbog toga više se ne bojimo neprijatelja
mi koji te pobožno veličamo.

(Lodi alla Madonna, EP, Roma 1979., 82)

Teofan GRAPTO

(†845.)

Rođen oko g. 775. na području Moaba. U 22. godini se zamonašio u Sv. Sabi nedaleko od Jeruzalema. U Carigradu g. 813. istupio protiv ikonoklasta, a g. 843. postaje metropolit u Nikai.

Djevici Majci

Duševno sunce, koje iz tebe iziđe,
raširilo je nad svima svoje božanstvo
nadaleko svijetlećim zrakama,
Bogorodice, Gospođo.

Zbog toga te svi hvalimo

Jer si nam ti pravoga Boga,
Jedinorođenca Očeva,

u tijelu rodila,

nazivamo te presvetom Bogorodicom,
prilažući tvome Porodu dostojnu riječ.

Jedinorođeni Sin,

koji je iste naravi i istoga roda kao i Otac,
postao je istog roda s ljudima,

da on, najuzvišeniji,

iz tvoga krila, Majke-Djevice iziđe u tijelu.

Josip HIMNOGRAF

(†886.)

Rođen oko g. 816. vjerojatno u Palermu na Siciliji, pobjegao s roditeljima pred Arapima u Grčku i završio u Solunu. Ulazi u samostan, g. 840. prelazi u Carigrad. Napisao brojne himne.

Boravište Kristovo

Ti koja si rodila put života,
zdravo, sva Bezgrešna,
koja si spasila svijet od propasti grijeha!
Zdravo, Zaručnice božanska,
čuđenje za svaki jezik i čuveno!
Zdravo, boravište Vladara stvorenoga!
Snago i sigurnosti ljudskog roda, zdravo,
o Bezgrešna, mjesto posvećeno slave,
uništenje Hada, ložnice sjajna!
Zdravo, radosti anđela!
Zdravo, pomoći onih koji te s vjerom zazivaju!
Svijetleća kočijo Riječi, zdravo,
Gospođo, duhovni raj
koji usred sebe zatvara stablo života,
Gospodina, kojega slatkoća oživljava sve
koji se hrane vjerom,
iako su podložni pokvarljivosti.
Ojačani tvojom potporom, mi ti kličemo:
Zdravo, grade Kralja svemira,
o kojemu su mudro rečene nečuvene
i veličanstvene stvari!
Vrhu nedostiživi, zdravo, bezdane neistraživi!
Veoma prostrani stane Riječi,
zdravo, o Bezgrešna,
školjko koja si proizvela božanski biser!
Zdravo, vrlo divna,
pomirenje s Bogom svih onih koji ti svagda,
o Majko Božja, kliču blažena!

(Iz Kanona Majci Božjoj, Horologion, Testi mariani del primo millennio, II. Padri e altri autori bizantini, Città Nuova Editrice, Roma 1989., 723)

Mojsije KORENSKI

(IX. st.)

Armenac. Njegov nam je život nepoznat. Jedino znamo da je napisao Povijest Armenije i da je pisao marijanske himne.

Veličajmo Mariju

O, Sveta i Majko Božja, Marijo,
poželjna među djevicama,
uresu ljudskog roda:
Majko i službenice, mi te veličamo!

Grme neizgorjeli i hrame svjetla svijeta,
djevičanstvo neokaljano i nepovredivo:
Majko i službenice, mi te veličamo!

Majko Božja više od svih blagoslovljena,
Majko svjetla i ložnice Boga Riječi:
mi te veličamo.

Blještavo nebo i sjajni oblače,
Roditeljice Stvoriteljeva i grme neizgoreni:
mi te veličamo.

Vrata neba i pute kraljevstva,
koji si skinuo prokletstvo, zemaljski serafe:
mi te veličamo.

Mi te hvalimo i slavimo
kao Djevicu i Majku,
škrinju božanskog utjelovljenja,
koja je spasila život ljudskom rodu:
zbog toga te blagoslivljamo
kao Bogoroditeljicu i Djevicu,
Majku i službenicu našeg Spasitelja.

(Testi mariani del primo millennio, IV. Padri e altri autori orientali, Città Nuova, Roma 1991., 567)

Milon SANTAMANDSKI
(IX. st.)

Monah koji je živio u Belgiji. Napisao "Pjesme trijeznosti" od koje je jedan dio pohvala bl. Djevici.

Pomirnica kršćana

Roditeljice onoga koji sjedi na uzdignutu prijestolju; hvalo svijeta, slavo neba; po tebi se milost raširila čitavim svijetom. Izvore vode opečaćene, prečisti potoče spasenja, zapečaćeni vrte iz kojega provri dražesan izvor; cedre, čemprese, platano, oraše, mirto, uljiko, miro, trsko, tamjane, balzame, kasijo, lavando, onikse, ledče... Ti otvaraš vrata raja, koja je Eva zatvorila kad je sa zabranjenog stabla ubrala smrtni plod. Ali kada iz krakova križa uze spasonosni plod, rođen od tvoga tijela, onda se ti prepusti onim trpljenjima od kojih proizide radost svijetu; i, oduzevši sada ključ, ti vodiš posinjenu djecu visinama nebeskim... Budi mi bliza kao zaštitnica, gospodarica, pomoćnica, molim te, o veličanstveni urese djevičanstva. Tebi je bio dopušten budan život, kojega je davalac od tebe rođen; tvoja sveta molitva nek učini da takav život ipak postane naša drugarica. Jedna bijela golubica, noseći zelenu grancicu u ustima, donijela ju je u lađu, dotle je navješćivala mir svijetu. Tako ti, o milostiva, pomiri kršćane, koji te časte s ljubavlju, u onome miru koji si ti sretno rodila, o Djevice, u svome blaženom krilu, za naše spasenje.

(De sobrietate, 2; Monumenta Germaniae Historica, Hannover-Berlin 1826., 3, 645-647; Testi mariani del primo millennio, III. Padri e altri autori latini, Città Nuova Editrice, Roma 1990., 819)

Juraj NIKOMEDIJSKI
(IX. st.)

Arhivar Sv. Softje, blizak prijatelj i podupiratelj Focijev, koji ga je imenovao metropolitom Nikomedije. Plodan propovjednik. Sačuvano je 170 njegovih homilija.

Isprosi mir svijetu

Ti tamo gore, o dostojna hvale, tebe blagoslivlju čete bestjelesnih bića, dok ti ovamo dolje himne pjeva mnoštvo ljudsko. Zemlja, nebo i more u jednomu jedinstvenu i milozvučnu zboru uzdižu ti sveopću pjesmu, kličući: Zdravo, Majko Božja! Zdravo, životom nadahnuti grme i brdo presveto! Zdravo, urno sva zlatna i gozbo božanska, Marijo, sveopća Kraljice! Zdravo, mistični oblače i stupe ognjeni! Zdravo, moste svemira i ljestve do neba! Zdravo, utočište i zaštitu onih koji te slave! Nadnaravno otajstvo tvoga poroda, o Bezgrešna, začuđuje osjećaj i um: ti koja si, iako djevica, postala majkom i ostala djevica također nakon poroda, o Djevice koja ne poznaješ svadbe. Zato ti svi mi uzdajemo hvalu prije svega jer si Majka Božja. Djevice, prihvati ovaj pjesan Bogom nadahnut i u zamjenu daruj svoju milost onima koji se u te ufaju. Traži mir za Crkve; pobjedu i pobjedne plijenove za vjerne vladare. Da te zbor kršćana uvijek mogne veličati!

(Iz Paraklektičkog kanona Majci Božjoj, Testi mariani del primo millennio, II. Padri e altri autori bizantini, Città Nuova Editrice, Roma 1989., 780-781)

Ubaldo SANTAMANDSKI

(IX. st.)

Monah benediktinske opatije Sant'Amando u galskoj Flandriji, nećak Milona Santamandskoga, monaha iste opatije.

Himan za Uznesenje

Kako li blistaš od svjetla slavna,
o rode kraljevski plemena Davidova,
o Djevice Marijo, koja prebivaš u visini,
iznad svih građana vječnog neba.

Ti, Majka koja je sačuvala čast djevičanstva,
ostajući čista;
ti si pripremila u svojoj svetoj utrobi
boravište svoga krila za Gospodina anđela;
od tebe je rođen Krist,
Bog u tijelu,
kojemu se klanja čitav svemir i časti ga;
pred kojim se sada
pravedno prigiba svako koljeno;
od kojega mi molimo,
zahvaljujući tvome dolasku,
radost svjetlosti koja raspršuje tmine.

(Testi mariani del primo millennio, III. Padri e altri autori latini, Città Nuova Editrice, Roma 1990., 839)

Tekla MONAHINJA

(IX. st.)

Jedna od rijetkih žena pisaca himana u Grčkoj Crkvi. Njezini himni ušli su u zbirku kanona Majke Božje.

Cvijet čistoće

Saslušaj me, presveta Djevice,
mene koja riječima pohvala pjevam himne
vjerom u tvoj porod.
Prihvati kao udovičke darove
himne mojih usana,
traži za mene oprostjenje grijeha.

Nek zasja tvoja ljepota, o Čista,
i bljesne sjaj tvoje čistoće:
ali tvoje rođenje nadvisuje sav kolik sjaj;
jer, Bog Stvoritelj sunca i svega stvorenoga,
on se sam rodi od tebe.
Zato te svi veličamo.

O, Majko Božja,
pjevajući tebi kako treba
hinnima kao cvijetu čistoće,
palici djevičanstva i Roditeljici Božjoj,
mi te molimo riječima pjesama:
utvrdi nas u djevičanstvu
i sačuvaj nas u neokaljanosti.

(Iz Kanona Majci Božjoj, Testi mariani del primo millennio, II. Padri e altri autori bizantini, Città Nuova Editrice, Roma 1989., 805-806)

Teosterikt STUDIT

(IX. st.)

Monah studit iz IX. st. kojemu je život nepoznat. Pod njegovim su imenom sačuvana tri himna, od kojih su dva Gospina.

Pomiri nas s Bogom mira

Pritisnut mnogim kušnjama,
tebi se utječem,
tražeći spasenje.

O, Majko Riječi i Djevice,
spasi me od nesreća i pogibli.

Navale strasti smućuju me,
ispunjavaju klonulošću moju dušu:
pomiri me ti, o Djevice sva čista,
mirom Boga svoga Sina.

O, Djevice,
koja si rodila Boga Spasitelja,
molim te,
oslobodi me od svake protivštine,
jer se tebi utječem,
i k tebi uzdižem dušu i srce.

Učini dostojnim svoga posjeta
mome tijelu
bolesnu
i mojoj duši,
o sama Roditeljice Božja,
ti koja si dobra i Roditeljica Dobra.

(Iz Parakletičkog kanona Majci Božjoj u: Horologion, Roma 1937., 903; Testi mariani del primo millennio, II. Padri e altri autori bizantini, Città Nuova Editrice, Roma 1989., 807)

Metrofan SMIRNSKI

(IX. st.)

Vjerojatno je rodom iz Carigrada, a bio je metropolit Smirne u drugoj polovici IX. stoljeća. Kao Focijev protivnik bio je zatvaran i prognan za njegova upravljanja patrijaršijom.

Vrata duhovnog istoka

O, Djevice,
videći u tebi vrata duhovnog istoka
koji se pojavio s neba
da bi vodio na nebesa, ja, tvoj vjernik,
trčim k tebi, o Djevice,
zato me prihvati,
o Gospodo, prosvijetli me i vodi.

O, prečista Gospodo,
od tebe teče izvor prosvjetljenja,
milost Duha Svetoga,
koja natapa potocima slasti svu zemlju;
učini i mene dostojnim
da iz nje zahvaćam u izobilju.

O, Svahvaljena i blagoslovljena,
koja si donijela na svijet u tijelu Boga,
runo Gedeonovo
jedanput (usp. Suci 6, 37 sl.) preoblikova
tvoje krilo koje je trebalo prihvatiti
božansku rosu određenu da utaži žeđ svima
koji izgaraju od žeđe grijeha.
Krist, tvoj Sin obješen dragovoljno na drvo,
pobijedio je moći tmina
i zgazio rušilačku moć smrti;
zato, o Gospodo neporočna,
umrtvi kretnje i strasti moga tijela.

(Iz Parakletičkog kanona Majke Božje, Testi mariani del primo millennio, II. Padri e altri autori bizantini, Città Nuova Editrice, Roma 1989., 814)

FOCIJE

(†oko 897.)

Rođen oko g. 810. u carigradskoj obitelji, progonjenoj za ikonoklastičkih vladara. Svestrano naobražen radi u carskoj diplomaciji. Zaređen g. 858. i postaje carigradskim patrijarhom.

Molitva Djevici

O, Djevice i Majko,
novo i izvanredno čudo pod suncem,
proširi i na nas svoj zagovor.
Podvori nas svojom pomoću.
Ojačaj svoga vjernoga slugu
i našega pobožnog vladara
krepošću i bogobojaznošću;
vodi ga da sveto upravlja
kormilom ovozemaljskog kraljevstva
i označi ga kao nasljednika kraljevstva (usp.
Jak 2, 5) Krista,
našega Boga, tvoga Sina
i Gospodina tamo gore na nebesima.

Učini da i mi možemo postići to kraljevstvo,
po milosti i milosrđu samoga Krista,
našega pravoga Boga,
začeta bez čovjekova sjemena,
nošena u krilu na neizreciv
i rođena na neprotumačiv način.
"Jer je on onaj koji nas je stvorio
i mi smo njegov narod i stado paše njegove"
(Ps 99, 3).

Njemu uzdižemo hvale i čast
zajedno s Ocem suvječnim i istobitnim
i Duhom davateljem života,
suvječnim i istobitnim...

(Iz Homilije I. na Navještenje, Testi mariani del primo millennio, II. Padri e altri autori bizantini, Città Nuova Editrice, Roma 1989., 835)

Niceta PAFLAGON

(IX. - X. st.)

Laik, učenik Arete iz Cezareje i Focijev te suvremenik Leona VI. Mudroga. Ostavio nam dvadesetak pohvalnih govora i dvije homilije o Gospi.

Milosti puna

Dostojno je, dakle,
da i mi s dužnim poštovanjem
pozdravimo Milosti punu:
Zdravo, klicanje i urese svetih anđela
i svih duhova nebeskih,
pjesmo hvale svevišnjih arkandela,
ljepoto i diko nebeskog kraljevstva.

Zdravo, sjaju božanske moći,
snago svetih kreposti...

Zdravo, čvrsti temelju izvanrednih prijestolja,
čežnjo beskrajna mnogookih keruba,
veoma visoki zanose
i uzašašće šestokrilih serafâ.

Zdravo, prvino svih svetih,
pravdo i kreposti pravednih,
sućuti i ustrajnosti pobožnih...

Zdravo, puna milosti, Gospodin je s tobom:
ti sućutna učini ga i prema nama
milostivim, o Bezgrešna:
i mi, koji iz dana u dan naviještamo
radosno njegovo spasenje,
udostoj se i nas za sobom voditi,
s onima koji su tebi blizi, u hram nebeski
Kralja tvoga Sina: kojemu slava, čast
i klanjanje u vijeke vjekova. Amen.

(Iz Homilije o Navještenju presvete Majke Božje u: Marianum, Roma 1971., 384-385; Testi mariani del primo millennio, II. Padri e altri autori bizantini, Città Nuova Editrice, Roma 1989., 886)

Leon VI. MUDRI

(886. - 916.)

Bizantski car, prozvan Mudri. Pjesnik, polemičar, propovjednik. Od njega nam je ostala bogata pisana baština. Objavljen je tek dio.

Majka sretna poroda

Veličamo te, o Svačista..., jer je po tebi divljenja vrijedan Stvoritelj dovršio njeveće i najizvanrednije od svojih djela.

Ti si držala u svojoj utrobi

Onoga koji sve sadrži.

Ti si hranila mlijekom Onoga

koji čini da iz zemlje izlazi hrana za sve.

Ti si sama blagoslovljena među ženama:

čitavomu si ljudskom rodu u baštinu

ostavila blagoslov i udaljila od nas

zalosnu sudbinu praroditeljâ. Stare

proročke zagonetke označile su te kao

majku sretna poroda, prijestolje, kliješta za

vatru (usp. Iz 6,6), kuću punu slave...

Danas ti se sama pokazuješ

jasno vidljivom, mijenjajući

sjenovite oblike u sjaju nazočnu u milosti.

Sada te vidimo prijestoljem kerubâ,

pače uzvišenijim od onoga.

Sada znamo da si ti kliješta koja nose

užareni ugljen (usp. Iz 6, 6) i hram pun sve-

nosti. Doista, Gospodin je počivao u tebi kao

na prijestolju; ti si kao kliješta uzela u ruke

Onoga koji se ne može sakriti u svomu

božanskom veličanstvu. Ostade zadovoljan

njezinom kućom, Onaj koji ne može biti

sadržan. Jedino si ti uistinu blagoslovljena

među ženama; jedina koja ćeš nas učiniti

sudionicima svoje sretne slave.

(Iz Homilije IV. na Prikazanje Gospodinovo, PG 107, 27-42; Testi mariani del primo millennio, II. Padri e altri autori bizantini, Città Nuova Editrice, Roma 1989., 901)

Eutimije SINCELSKI

(†917.)

Carigradski patrijarh od g. 907. do 912. i ispovjednik cara Leona VI. Mudroga. Napisao dvije marijanske homilije.

Pomoćnici kršćana

Dobro raspoložena duha,

dakle,

prignimo koljena pred njom,

izljevajmo suze radosnice;

postavimo se preda nju

i svi s vjerom očistimo oči, usne, čelo, ruke

dotičući je sa strahom

i pogledom uprtim prema gore,

govoreći ovako:

"Poslušaj, kćeri,

pogledaj, prisluhni" (Ps 44, 11).

Ti vidiš, doista,

ti vidiš da svi mi smjerno stojimo

pred tvojim nogama

da tražimo tvoju pomoć,

da čekamo tvoju pripomoć,

tvoju uspješnu uslugu,

imajući stalno na usnama

i zazivajući tvoju obranu.

Molimo te da nas štitiš

dok ostajemo na ovoj zemlji;

utječemo ti se, kad pođemo

prema prebivalištu života vječnoga,

da učiniš da se u njemu nastanimo.

Bog, tvoj Sin,

neka nas oslobodi

po tvome neprestanu zagovoru.

Nema ničega, o Gospođo sva čista,

što bi ti moglo biti zaprekom.

(Iz Homilije o pascu presvete Majke Božje, Testi mariani del primo millennio, II. Padri e altri autori bizantini, Città Nuova Editrice, Roma 1989., 923)

Petar, BISKUP ARGÄ

(IX. st.)

Rođen u Carigradu oko 850. godine. Povukao se u samostan i posvetio se pisanju himana. Imenovan biskupom Arga.

Potpöra slabih

Nama, dakle, svojim beskorisnim slugama, koji te se usuđujemo slaviti sa strahopoštovanjem i čežnjom i tebi upućivati svoje prošnje kao Gospi, izmoli otpuštenje grijehâ i pobjedno slavlje nad vidljivim i nevidljivim neprijateljima, ozdravljenje bolesnima, udijeli osjećaje zahvalnosti i ljubavi prema Bogu zdravima, jedinstvo razdijeljenima, obranu i stabilnost ujedinjenima, ugodnu utjehu beznadnima i ožalošćenima. Onima koji su uporni u slijedenju svjetla razuma, pošalji svjetlo milosti božanske. Budi suputnica onima koji putuju, plovi s onima koji plove, budi potpora onima koji padaju, stabilnost onima koji se drže na nogama, napredak onima koji su u dobru, a pomoć onima koji su u lošu stanju. Upravljaj sa sigurnošću svim našim životom, i učini nas dostojnima sjaja svetih gore, da bismo, dok pjevamo himne zahvalnosti tebi, svojoj zaštitnici, zajedno s njima uzdavali slavu tvome Sinu i Bogu, s vječnim Ocem i Duhom Svetim, životvorcem, sada i uvijek, po sve vijeke vjekova. Amen!

(Iz Homilije na Prikazanje Marijino, Marianum 1971., 344-373; Lodi alla Madonna, EP, Roma 1979., 84; Testi mariani del primo millennio, II. Padri e altri autori bizantini, Città Nuova Editrice, Roma 1989., 943)

Odon CLUNYJSKI

(+942/3.)

Rodom iz Tourraineua, kanonik Sv. Martina Tourskog, prelazi u samostan Baumeles-Messieurs i zatim postaje opatom samostana u Clunyju, zalažući se za obnovu vjerskog života.

Gospi za Božić

O, Gospođo,
Majko milosrđa,
ti koja si u ovoj noći
svijetu rodila Spasitelja,
udostoj se moliti za me.
Prizivljem na tvoj
slavni i jedinstveni porod,
o premila,
i ti prikloni
svoje milostive uši na moju molitvu.
Bojim se da se moj život
ne svidi Sinu tvome,
i jer se,
o Gospođo,
On pokazao svijetu po tebi,
molim te:
neka On po tebi
ima samilosti prema meni.

(Iz Života sv. Odon, PL 133, 47 C; Testi mariani del primo millennio, III. Padri e altri autori latini, Città Nuova Editrice, Roma 1990., 842)

Gerard SOISSONSKI

(†942.)

*Od njega nam je sačuvan jedan poticajni himan
Gospi.*

Himan Djevici

Zdravo, o Djevice Majko,
koja zračiš mirisom svoje velike sućuti;
kolikom hvalom sjaš
i koliko na višemu stojiš od svih svetih!
Ti si slavnija od svih
koji se hvale materijalnim posjedom;
s neba štitiš samilosno grad (Rouen)
koji ti klikće.
Da ga Sudac ne udari,
zaustavi njegov prijeteći mač.

Budi pred Bogom
prva posrednica svojim vjericima,
donoseći im pouzdanje u oprostjenje,
da ne potonu u pokvarenosti manâ.
Zvijezdo mora,
luko usred balzamskih vrtova,
iz valova svijeta
privuci nas obalama mira.

*(Himan, PL 138, 178; Testi mariani del primo millen-
nio, III. Padri e altri autori latini, Città Nuova Editrice,
Roma 1990., 843)*

Konstantin VII. PORFIROGENET

(905. - 959.)

*Sin Leona VI. Mudroga iz makedonske dinastije.
Na očevoj smrti g. 912. proglašen carem, a živio
je dugo pod majčinom skrbi, dok g. 944. nije
postao carem.*

Majci Uskrsnuloga

O, Djevice,
moli Gospodina
iz groba uskrsnula nakon tri dana
za one koji te hvale
i blaženom proglašavaju s ljubavlju.

Svi te mi uistinu imamo
kao spasonosno utočište
i posrednicu kod njega;
mi smo tvoje nasljedstvo i tvoj rod,
o Majko Božja,
i svi iščekujemo tvoju zaštitu.

*(Testi mariani del primo millennio, II. Padri e altri autori
bizantini, Città Nuova Editrice, Roma 1989., 950)*

Ivan GEOMETAR

(X. st.)

Ivan Kyriotes, prozvan Geometar po svojim proukama iz matematike. Rođen je i živio u Cari-gradu. Povukao se sa carskog dvora u samostan, a neki drže da je bio i biskup.

Majci čovječanstva

Majko nova i zajednička!
Nova ne samo Čovjeka-Boga,
ne samo jer si na nov način
rodila novog Čovjeka
nego također jer si Majka naša
više od naših majki,
za sve i za svakoga pojedinoga,
i ljubiš nas više od njih,
u mjeri koja se ne može izreći.
O, nova mješavino novih kreposti,
zbiru svih dobara koji pripadaju naravi,
stjecište onih koji je nadvisuju,
remek-djelo božanskih ruku
i punino božanskih milosti,
cvijete svega stvorenoga,
diko roda ljudskoga,
radosti njegova, živote i spasenje, snago,
slavo, mire i pobjedo, mudrosti,
kraljevstvo i diko roda našega,
punino svih nadnaravnih ljepota,
i njihova djeliteljice i riznice!
O, Djevice,
koju nijedna riječ ne može pravo izraziti,
koju vrijeme ne može učiniti da se zaboravi,
koju misao ne može dostići!
O, dare Božji ljudima i ljudi Bogu,
dare božanstva ljudima
i ljudskog roda Bogu!
O, punino milostî Trojstva i kraljice svemira!

(Iz Homilije na blagdan Usnuća, Testi mariani del primo millennio, II. Padri e altri autori bizantini, Città Nuova Editrice, Roma 1989., 967)

Pavao AMORIJSKI

(X. st.)

Znademo jedino da je bio biskup u Amoriju, u Maloj Aziji u X. stoljeću. Sačuvani su nam neki njegovi himni.

Na času smrti naše

O, Majko Božja,
anđeoske te čete slave jer si,
o Svačista,
rodila Boga
koji je od vječnosti s Ocem i Duhom,
On koji iz vlastite volje
stvorio iz ničega sve vojske anđeoske.
Moli Ga da spasi i obasja
duše onih koji te slave
s pravom vjerom kao Majku Božju.
Ja molim i prostirem se pred tobom,
o vrelo svetosti,
škrinjo zlatna obasjana Duhom božanskim.
O, Vladarice,
rasvijetli dušu moju uznemirivanu
i strastima odavanu,
oslobodi me od goraka nasilja zloduhova
i pokaži mi put spasenja,
tamo gdje se noga ne spotiče.

(Testi mariani del primo millennio. II. Padri e altri autori bizantini (VI-XI sec.), Città Nuova Editrice, Roma 1989., 978)

Simeon METAFRAST

(†oko 1000.)

*Rođen u Carigradu iz bogate plemićke obitelji.
Slave ga kao sveca. Ostavio bogato pisano djelo.*

Dar Božji ljudima

Pokazala si lijepim i milosti punim
plod djevičanstva:
ti si doista rodila
Sina koji zrači ljepotom
i kojega božanska slava skriva nebesa.

Zdravo, Djevice sveta,
prvi cvijete prirode:
ti nosiš uistinu divotu
koja nadvisuje svaki jezik,
Onoga koji je klanjan u vjeri
i pokazuje se vjernicima, iako neshvatljiv.

Od Boga si bila darovana
dušama otešćalim od mnogih zlodjela,
kao utjeha, oprostjenje i slatka pobuda
onima koji su duhom klonuli,
svjetlo za onoga koji se nada,
o Majko Božja čista.

*(Iz Kanona za blagdan Rođenja Marijina, Testi mariani
del primo millennio. II. Padri e altri autori bizantini (VI-
XI sec.), Città Nuova Editrice, Roma 1989., 1027)*

Orest MONAH

(†1006.)

*Podrijetlom iz Kalabrije. S bratom Arsenijem pri-
grljuje monaški život, zatim postaje patrijarh
Jeruzalema.*

Zaštito roda našega

O, sva sveta Majko Božja,
oslobodi me od pogubnih strasti
i od gorke muke vječne kazne,
o ti koja od ljubavi izgaraš
kod Onoga kojega si rodila,
Isusa, jedinoga Gospodina.

U tebe, o Djevice,
postavljam svoju nadu
i tebi se utječem duhom i srcem:
oslobodi me, o Majko Božja,
od svake potrebe i iskušenja.

O, presveta Gospodo,
ti si utočište vjernikâ u iskušenjima,
vrući zagovor
i neprestana zaštita kod Krista,
tebi se utječem dakle,
o Dobra:
priteci,
oslobodi me od ognja paklenoga
i od mračna ponora,
po svom zagovoru.

Mi, čete anđelâ i smrtnikâ
proglašavamo te blaženom;
ti si uistinu rodila bez sjemena Krista,
o blažena Marijo,
nado i zaštito roda našega.

*(Theotokia, Testi mariani del primo millennio. II. Padri e
altri autori bizantini (VI-XI sec.), Città Nuova Editrice,
Roma 1989., 1031)*

Sv. Grgur NAREČKI

(†oko 1010.)

Rođen oko g. 950. u selu Narek. Monah, najpoznatiji auktor stare Armenske Crkve, kojega stručnjaci nazivaju "mistični naučitelj, teolog i pjesnik bogat slikovitošću i dubinom".

Majka živih

Žarko se obraćam tebi, o sveta Bogo-Majko.
Ti si anđeo u ljudskom tijelu,
kerub u tjelesnoj spodobi, nebeska kraljica.
Ti si bezgrešna kao nebeska vedrina,
čista kao svjetlo,
jasna kao zora što se uzdiže na obzorju,
uzvišenija
od nepristupačnih stanova svetosti,
duhovni Eden, besmrtno drvo života,
čuvano ognjenim mačem,
jačano i zaštićeno od Oca
koji stoluje u visinama,
pripremljena silaskom Duha,
urešena i postala šator za boravište Sina...
On je tvoj Sin po rođenju,
ali tvoj Gospodin po stvaranju.
Ti nisi samo neokaljana čistoća
nego također dobrota bez ljage,
ne samo sveta i nevina,
nego također naša Posrednica.
Pomozi mi krilima svojih molitava,
o priznana Majko živih,
kad budem odlazio iz ove suzne doline,
da bih mogao bez boli koračati prema životu
koji je pripremljen u tvom boravištu.
Tako će se ublažiti moj svršetak,
koji je postao težak mojim bezakonjem.
Zagovaraj, moli, vapi, jer vjerujem
da će po tvom neizrecivom majčinstvu
tvoja riječ biti uslišana, o blagoslovljena
među ženama...

(*Marija*, 3/1971, 105 - prijevod: Josip Antolović)

Svetište nad svetištem

Anđele ljudski,
Kerube preobražen u vidljivo tijelo,
Kraljice neba vedra poput zraka,
čista kao svjetlo, bezgrešna slično
jutarnjoj zvijezdi na najvišem vrhuncu.

O, svetija
od sakrarija Svetišta nad Svetištima,
mjesto sretna obećanja (usp. Post 12, 7),
živući Edene, stablo života besmrtnoga,
koje čuva od svakoga gdje mač svjetluca.

O, ti, utvrđena
i zaštićena od Svevišnjega Oca,
pripremljena i posvećena Duhom
koji je nad tobom počivao,
uljepšana Sinom koji je u tebi stanovao
i koji od tebe učini boravište Svoje:
Sin jedini Očev postade tvoj prvorođenac,
Sin tvoj po rođenju
i Gospodin tvoj po stvorenju.

Sa svojom čistoćom bez sjene i bore,
ti si sveta;
sa svojom bezgrešnom svetošću,
ti si skrbna odvjetnica.
Od mene koji ti kličem, primi ovu molitvu:
primi je, prikaži Bogu, i dodaj moj govor
u kojemu sam slavio tvoje veličine,
molitvama koje sam ti upravljao.

Primi i prikaži moje
gorke grešničke uzdahe sa svojim blaženim
i mirisom tamjana natopljenim molitvama,
o Stablo života iz ploda blagoslovna,
daj da s pomoću tvojom
i ispunjen dobročinstvima, nađem sklonište
i svjetlo u tvom svetom majčinstvu,
da živim za Krista, tvoga Sina i Gospodina.

(*Iz Razgovor s Majkom Božjom iz dubine srca, Testi mariani del primo millennio, IV. Padri e altri autori orientali, Città Nuova, Roma 1991., 576*)

Katolikos Petar I.
(1019. - 1051)

Armenski patrijarh. Pripisuju mu neke homilije i himne, a poznata je njegova Molitva Djevici Mariji za pokojne.

Molitva Mariji za pokojne

Brdo koje rađaš stijenu,
preobilno vrelo,
cvjetna mladice,
lozo ubava,
zemaljski serafe,
kućo utjelovljenja Riječi Učitelja,
svetohranište Duha:
neprestanim molitvama
utjeći se stalno Onomu
koji je od tebe rođen,
da udijeli oprostjenje našim pokojnicima.

Ključu koji otvaraš raj užitaka,
nositeljice Kristova, slična nebu,
zlatna posudo ispunjena manom,
mladice proklijala iz korijena Jišajeva:
o Majko, hrame Svjetla,
neprestanim molitvama utjeći se
stalno Onomu koji je od tebe rođen,
da udijeli oprostjenje našim pokojnicima.

O roso koja puštaš slatkoću,
koju i našeli pozele,
serafe tjelesni,
lijepa kao sjajući biser,
temelju Crkve,
čista golubice, oblače koji zasjenjuješ,
o sveta Djevice Marijo:
neprestanim molitvama utjeći se
stalno kod Onomu koji je od tebe rođen,
da udijeli oprostjenje našim pokojnicima.

(Testi mariani del primo millennio, IV. Padri e altri autori orientali, Città Nuova, Roma 1991., 590)

Pavao MONAH EVERGETSKI
(†1054.)

Pobožan i bogat carigradski laik, povukao se g. 1048. u jednu od svojih kuća u polju koja dolaskom novih učenika ubrzo postade samostanom.

Utočište grešnika

Bezgrešna, neokaljana,
neizreciva, čista Djevice,
Gospođo, božanska Zaručnice,
koja si svojim otajstvenim porodom
ujedinila Riječ Božju s ljudima i povezala
s nebom našu narav koja je bila zdrobljena.

O, jedina nado očajnih i utjeho ojađenih,
o uvijek spremna zaštito
onome koji se tebi utječe
i utočište svih kršćana, ne prezri mene,
bijedna grešnika koji je pogriješio
ružnim mislima, riječima i djelima,
i postao, iz slabosti duha,
rob naslada svijeta.

Ali ti, koja si majka Boga milosrdnoga,
dobrohotno se smiluj
meni grešniku i rasipniku,
i primi molitvu mojih nedostojnih usana.

Jaka snagom majčinstva,
uteci se našem Gospodinu
i Učitelju da rastvori
također i meni
samilosnu riznicu svoje dobrote,
i, ne vodeći računa
o bezbrojnim mojim grijesima,
obradi me na pokoru i učini me
vjernim opslužiteljem njegovih zapovijedi.

Budi uvijek uza me,
samilosna, sažalna i dobrohotna;
u sadašnjem životu,

budi mi vrijedna zaštitnica, i pomoć,
da se oduprem neprijateljskim nasrtajima
i da me vodiš spasenju;
i u času svoga izlaska da se brinem
o svojoj bijednoj duši
i odbacim
daleko mračna viđenja zlih demona;
i u strašni dan suda,
istrгни me vječnoj osudi
i učini me baštinikom
neizrecive slave svoga Sina
i Boga našega.

Neka mi bude moguće,
o Gospođo moja, presveta Bogorodice,
sudjelovati u toj slavi,
po tvom posredovanju i zaštiti.

Po milosti i dobroti
tvoga Jedinorođenoga Sina,
Gospodina, Boga
i Spasitelja našega Isusa Krista,
kojemu pripada svaka slava,
čast i klanjanje,
sa svojim vječnim Ocem,
i presvetim,
dobrim i životvornim Duhom,
sada i u vijeke,
i u vijeke vjekova. Amen.

*(Horologion, Rim 1937., 290-291; Testi mariani del
primo millennio. II. Padri e altri autori bizantini (VI-XI
sec.), Città Nuova Editrice, Roma 1989., 1052-1053)*

Bartolomej IV. iz GROTTAFERRATE
(†1055.)

*Rođen g. 981. u Rossano Calabro, učenik sv. Nila
i njegov suradnik u osnivanju opatije u Grottafer-
rati. Učen i cijenjen, smatran najvećim italo-
grčkim piscem himana.*

Zdravo, ljestve božanske

Nek usklikne
s četama nebeskim
također i narav ljudska;
neka slavi sve stvoreno;
neka se raduju patrijarsi s prorocima,
pjevući andeoski pozdrav:
Zdravo, ljestve božanske;
zdravo, svetohranište sveto!

Izvanredno je čudo tvoj porod,
o Gospođo puna milosti božanske;
ti nosiš uistinu među rukama Sina
koji je Bog vječni.

Njemu bez prestanka pjevamo:
"Slava Bogu na visini
i na zemlji mir ljudima dobre volje."

*(G. Giovanelli, Gli inni sacri di S. Bartolomeo Juniore,
confondatore e IV egumeno di Grottaferrata, Grottafer-
rata 1955., 112; Testi mariani del primo millennio. II.
Padri e altri autori bizantini (VI-XI sec.), Città Nuova
Editrice, Roma 1989., 1056)*

S a d r ž a j

Predgovor	5
Uvod	7
<i>Moliti s Marijom</i>	8
<i>Moliti Mariju?</i>	9
<i>U tisuću slika</i>	11
<i>Majka života</i>	13
Hvalospjev MARIJIN	
Veliča	15
NAJSTARIJA MOLITVA GOSPI	
Pod tvoju obranu	16
DREVNA MOLITVA GOSPI	
Ti nadilaziš svaku hvalu	17
Grgur ČUDOTVORAC	
Ti, odsjaju Svjetla	18
Sv. Atanazije ALEKSANDRIJSKI	
Tvoja slava nadvisuje stvoreno	19
Sv. Efrem SIRIJSKI	
Zazivajmo je blaženom	20
Himan Mariji	21
Presveta Bogorodice	22
Grgur NISENSKI	
Zdravo, milosti puna	23
Sv. Ćiril JERUZALEMSKI	
Zdravo, Marijo, Majko Božja	25
Zdravo, Marijo, Bogorodice!	26
Sv. Ambrozije MILANSKI	
Vrata velikoga Kralja	27
Sv. Epifanije SALAMINSKI	
Sjajni oblače	28
Sv. Jeronim STRIDONSKI	
Mariji roda našega	29
Sv. Augustin	
Vjerom začela i rodila	30
Pralik Majke Crkve	31

Sv. Ćiril ALEKSANDRIJSKI	
Pohvala Mariji Bogorodici	32
Pozdrav Mariji Bogorodici	34
Teodot ANCIRSKI	
Kiparica novog rođenja	36
Marija, novi raj	37
Proklo CARIGRADSKI	
Blagoslovljena među ženama	38
Sv. Petar KRIZOLOG	
Majka začetnika Života	40
Bazilije SELEUCIJSKI	
Molitva Djevici	42
Krizip JERUZALEMSKI	
Zdenac života	43
Balai	
Pozdrav Mariji	44
Erektej ANTIOHIJSKI	
Majci Bogočovjekovoj	46
Celije SEDULIJE	
Pozdrav Djevici	47
Epifanije MONAH	
Veseli se, Svjetlo nebesa!	48
Enodije	
Zaćinje Sina slušanjem	49
Jakov SARUŠKI	
Pismo zapečaćeno	50
Blažena si, Marijo	51
Eleuterije TOURNAŠKI	
Moli Boga za nas	52
Sever ANTIOHIJSKI	
Nebeske ljestve	53
Abram EFEŠKI	
Korijen Jišajev	55
Roman MELODSKI	
Pozdrav Djevici	56
STARA KRŠĆANSKA MOLITVA	
Majka vječne Riječi	57
Teodozije ALEKSANDRIJSKI	
Po tebi, Marijo	58

Flavije Kreskonije KORIP Molitva carice Sofije Djevici	60	Stjepan SIUNIŠKI Uteci se za nas	96
Anastazije I. ANTIOHIJSKI Put spasenja	61	Ciprijan MELODSKI Pjevajmo Mariji	97
Venancije FORTUNAT Most do neba	62	Kuzma MAIUMSKI Zdravo, Roditeljice Božja	98
Njiva Gospodnja	64	Ambrozije AUTPERTSKI Majka naroda	99
Modest JERUZALEMSKI Nositeljica života	65	Molitva Mariji	101
Zagovornica kod Boga	67	Daruj nam Krista	103
Sv. Sofronije JERUZALEMSKI Izvor radosti	68	Sergej AGIOPOLIT Prikazanje u hramu	104
Majka radosti	70	Alkuin Molitva sv. Mariji	105
Iso'Jahb III. Molitva Mariji	72	Sv. Tarazije CARIGRADSKI Općoj posrednici	106
Katolikos Izak III. Majko Svjetla	73	Sv. Teodor STUDIT Pozdravi Majci Božjoj	108
Euzebije GALIKANSKI Slava Marijina	74	Pohvale Mariji	110
Maksim ISPOVJEDALAC Pohvale Majci Božjoj	76	Josip STUDIT Sidro ufanja	111
Majko Božja	79	Luko onih koji plove u zlima	112
Sv. Ildefonz TOLEDSKI Po Duhu Svetom	81	Teofan GRAPTO Djevici Majci	113
Molitva Djevici	82	Josip HIMNOGRAF Boravište Kristovo	114
Potoče milosrđa	83	Mojsije KORENSKI Veličajmo Mariju	115
Teodor SINCELSKI Molitva za grad Carigrad	84	Milon SANTAMANDSKI Pomirnica kršćana	116
Sv. German CARIGRADSKI Putokaze moga života	85	Juraj NIKOMEDIJSKI Isprosi mir svijetu	117
Pozdrav milosti punoj	87	Ubaldo SANTAMANDSKI Himan za Uznesenje	118
Andrija KRETSKI Pohvale Bogorodici	88	Tekla MONAHINJA Cvijet čistoće	119
Naša veleposlanice i nado	90	Teosterikt STUDIT Pomiri nas s Bogom mira	120
Sv. Ivan DAMAŠČANSKI U službi spasenja	91	Metrofan SMIRNSKI Vrata duhovnog istoka	121
Radionica našega spasenja	93		
Marijino krilo - prijestolje Božje	94		
STARA KRŠĆANSKA MOLITVA Poslušaj nas i pogledaj	95		

FOCIJE	
Molitva Djevici	122
Niceta PAFLAGON	
Milosti puna	123
Leon VI. MUDRI	
Majka sretna poroda	124
Eutimije SINCELSKI	
Pomoćnici kršćana	125
Petar, BISKUP ARGAS	
Potpora slabih	126
Odon CLUNYJSKI	
Gospa za Božić	127
Gerard SOISSONSKI	
Himan Djevici	128
Konstantin VII. PORFIROGENET	
Majci Uskrsnuloj	129
Ivan GEOMETAR	
Majci čovječanstva	130
Pavao AMORIJSKI	
Na času smrti naše	131
Simeon METAFRAST	
Dar Božji ljudima	132
Orest MONAH	
Zaštito roda našega	133
Sv. Grgur NAREČKI	
Majka živih	134
Svetište nad svetištem	135
Katolikos Petar I.	
Molitva Mariji za pokojne	136
Pavao MONAH EVERGETSKI	
Utočište grešnika	137
Bartolomej IV. iz GROTTAFERRATE	
Zdravo, ljestve božanske	139

